ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ ΤΕΛΟΣ
Ταχ. Γραφείο ΚΕΜΠΑ
Αριθμός Άδειας 4194

PRESS POST X+5 PRESS POST

ΕΛΤΑ Hellenic Post

ΚΩΔ.: 211918

ΡΟΒΟΛΙΑΡΙΤΙΚΑ ΝΕΑ

ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΡΟΒΟΛΙΑΡΙΤΩΝ

Ταγιαπιέρα 3 - 5 Αθήνα, Τ.Κ. 11525 • Τηλ.: 210 6716 715 • e-mail:nellaselias39@gmail.com • Ιστοσελίδα: www.rovoliari.gr
Χρόνος 39ος • Αριθμός φύλλου 156 • Οκτώβριος - Νοέμβριος - Δεκέμβριος 2023

Γιορτάζοντας τα τσίπουρα... στο Ρακαριό

«Ψήσου γίδα μ' ψήσου και ροδοκοκκινίσου ώσπου να 'ρθει ο κράσος να σε ξεκοκκαλίσω».

Εδώ στη λέξη «ο κράσος» βάλτε τσίπρου και στο «ξεκοκκαλίσω», το ξεμπαμπαλίσω, για να ταιριάζει με κάποια παραφρασμένη ψαλμωδία των ημερών που συνηθιζόταν τα παλιά χρόνια.

Αν και λιγοστά εφέτος τα τσίπουρα, η γιορτή τιμήθηκε δεόντως.

Εκτός από τα ρακοκάζανα στήθηκαν και πάλι οι γνώριμες ψησταριές. Ζηλεύουμε που δεν ήμασταν εκεί.

Φθινόπωρο – Χειμώνας στο χωριό

Μετά το φθινοπωρινό ηλιοστάσιο, που η νύχτα παίρνει κεφάλι από την ημέρα (γίνεται μεγαλύτερη) και οι ακτίνες του ήλιου αδυνατίζουν, μας πιάνουν οι μελαγχολίες μας. Από τα πανάρχαια χρόνια γνωρίζαμε ότι έρχονται δύσκολες μέρες. Με βροχές, χιόνια, κρύο, λάσπες, δύσκολη διαβίωση.

Αυτός είναι και ο λόγος που τόσο το φθινόπωρο όσο και ο χειμώνας φορτώθηκαν στη λαογραφία και τη λογοτεχνία με αρνητικά χαρακτηριστικά: μελαγχολικό, μουντό, παγερός, και τόσα άλλα.

Όμως, με την πρόοδο που έκανε ο άνθρωπος σε προσωπική, οικιακή και κοινωνική ασφάλεια οι κακές συνέπειες των καιρικών συνθηκών αντιμετωπίζονται με επιτυχία. Οι διαφημίσεις χειμερινών προορισμών παρουσιάζονται πλέον με πανευτυχείς εκδρομείς και διασκεδαστές. Οι προαιώνιες δυσκολίες είναι πλέον παρελθόν.

Παρά τις ευκολίες και βολές που έχουν πια τα σπίτια μας, δεν άναψαν πολλά τζάκια κατά τις ημέρες των Χριστουγέννων και ευλογηθήκαμε μόνο **την Κυριακή πριν τα Χριστούγεννα και την παραμονή των Φώτων.**

Δύο εικόνες του χωριού τον μήνα Δεκέμβριο, λίγο πριν τα Χριστούγεννα και από τον αγιασμό των υδάτων

Ωστόσο, όσοι βρέθηκαν στο χωριό ευχαριστήθηκαν τη ζεστασιά της σπιτικής γωνιάς και των ανθρώπινων σχέσεων, και τη γαλήνη του τοπίου. Και ας μην είχε χιόνια.

Οι ευχές του Διοικητικού Συμβουλίου

Οι ευχές μας για ένα ευτυχισμένο και δημιουργικό 2024 είναι ενσωματωμένες στις δύο φωτογραφίες του Χριστουγεννιάτικου Δέντρου που τοποθετήθηκε στην πλατεία και που τη φάτνη διαμόρφωσε η κ. Μάρθα Χατζάτογλου. Τα υπόλοιπα είναι προσφορά του Προέδρου του χωριού μας Γιώργου Ζιαγγουβά.

Το ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ του 2024

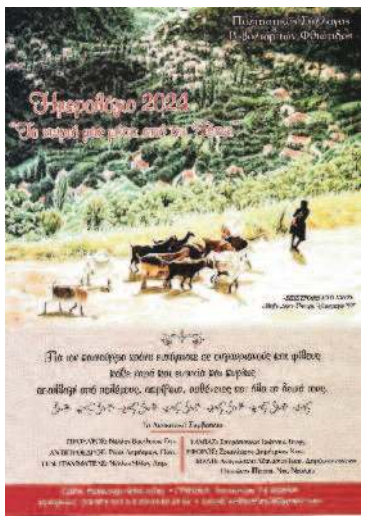

Το ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ 2024 είναι ήδη έτοιμο και άρχισε να διατίθεται.

Αυτή τη φορά το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου αποφάσισε το θέμα του να είναι: **Εικόνες του χωριού με τη ματιά των καλλιτεχνών μας.**

Υπάρχει αναρτημένο στην ιστοσελίδα του ΣΥΛΛΟΓΟΥ και όποιοι μένουν μακριά μπορούν να το εκτυπώσουν από τον υπολογιστή τους και να το απολαμβάνουν.

Η καλλιτεχνική επιμέλεια και η εκτύπωση του ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ του ΣΥΛΛΟΓΟΥ μας είναι ευγενική προσφορά των νέων συγχωριανών μας: **Ιωάννη Κονδύλη, της συζύγου του Παναγιώτας Τσοκαροπούλου και των παιδιών τους (Ειρήνη, Άγγελος και Πάνος)** προς τους οποίους το Διοικητικό Συμβούλιο είναι βαθιά υποχρεωμένο.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ: ΤΥΠΟΓΝΩΣΙΑ,
τηλ. 697 46 70 995 & 210 46 50 996 - Λεωφ. Σαλαμίνας 222, ΣΑΛΑΜΙΝΑ
e-mail: typognosia@hotmail.com

Η χειμερινή συνάντηση – συνεστίασή μας

Το Διοικητικό Συμβούλιο σας προσκαλεί στη χειμερινή συνάντηση – συνεστίασή μας που θα γίνει την **Κυριακή το μεσημέρι 3 Μαρτίου 2024 στην ταβέρνα Β. και Α. Κοτρωνιά,** στο γνωστό μας στέκι (Λεωφόρος Πάρνηθας 360), με ελεύθερο μενού. Για συνεννόηση επικοινωνείτε με την Ταβέρνα (τηλ. 210 24 60 422).

Παρόλο που οι καιροί έχουν αλλάξει, δεν θα θέλαμε να στερήσουμε από τα μέλη μας την καθιερωμένη πια συνάντηση που είναι και ευκαιρία να βλεπόμαστε, να ανταλλάσσουμε ευχές, να ξαναζωντανεύουμε αναμνήσεις και σχέδια, να μαθαίνουμε τα νέα ο ένας για τον άλλο και τα νέα του χωριού.

Αποφασίσαμε, λοιπόν, να μαζευτούμε αυτό το Κυριακάτικο μεσημέρι, να κόψουμε τη Βασιλόπιτα, να ευχηθούμε ΚΑΛΗ ΧΡΟΝΙΑ, να ιδωθούμε, να μιλήσουμε, να φάμε και να πιούμε και γιατί όχι ...να γλεντήσουμε και να χορέψουμε αντάμα.

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ (Μήτσος) ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ (1894 - 1983)

Ο αείμνηστος Δημήτριος Παπανικολάου - ένας αυτοδημιούργητος και δυναμικός συντοπίτης μας - με απαράμιλλη αφηγηματική και περιγραφική δύναμη, με λιτότητα και απλότητα μας μεταφέρει στον τρόπο ζωής ενός ολόκληρου, σχεδόν, αιώνα - του 20ού - από τις αρχές του μέχρι το 1975, ενός τρόπου σκληρού μεν αλλά ταυτόχρονα και ανθρώπινου. Είναι ένα ντοκουμέντο μιας εποχής με ευρύτερες αναφορές σε απανωτές γενεές των πρόσφατων προγόνων μας. Μας προσφέρει ανάγλυφα μια εποχή με τους ανθρώπους της, τις μεταξύ τους σχέσεις, τους αγώνες και τις αγωνίες τους, τους θριάμβους και τις κακοτυχίες τους. Καταγράφει το μεγαλείο του καιρού του και αποτελεί ένα λαογραφικό-ηθογραφικό κείμενο. Απολαύστε το!

23η συνέχεια

Από το μέτωπο της Ρωσίας για το μέτωπο της Μικρασίας

➥ στη σελ. 6

Το καλύτερο! Να ελπίζεις στο καλύτερο. Και να εργάζεσαι σκληρά για το καλύτερο!!!

Κοινωνικά

Έφυγαν από κοντά μας

ΔΙΟΡΘΩΣΗ

Τον αποχαιρετισμό
της ΕΛΕΝΗΣ ΜΠΑΡΜΠΑΡΟΥΣΗ
που δημοσιεύσαμε στο προηγούμενο φύλλο
έγραψε η ΝΤΙΝΑ ΣΤΕΦΑΝΗ, φιλόλογος.
Η Ελένη Παναγιώτου-Ντεμιάν
απλώς είχε αναλάβει να μας τον στείλει.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Βιδάλης Βασίλειος, Αθήνα ..... 30€
Θεοδώρου Παναγιώτα, Αθήνα ..... 30€
Μηλιού Μάρθα, Ροβολιάρι ..... 20€
Νέλλας Βασίλειος του Σεραφ., Αθήνα ..... 100€
Παπακώστα Ροδή, Ροβολιάρι ..... 30€
Σακελλάρη Κούλα, Ροβολιάρι ..... 50€
Σκαμάγγη Παρασκευή, Ροβολιάρι ..... 20€
Σπυροπούλου-Κοτρώτσου Ελένη, Λαμία ..... 20€

Ροβολιαρίτικα Νέα
Τρίμηνη Έκδοση

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ: Πολιτιστικός Σύλλογος Ροβολιαριτών
Έδρα: Ροβολιάρι Φθιώτιδας
Γραφεία: Ταγιαπιέρα 3-5 Αθήνα Τ.Κ. 11525
Τηλ.: 210 6716 715 και 69 44 60 31 63
Α.Φ.Μ.: 090085976 • Δ.Ο.Υ.: Λαμίας
Εκδότης-Διευθυντής: Ηλίας Νέλλας
Γενικός Γραμματέας του Συλλόγου

*

Διοικητικό Συμβούλιο
(14 Αυγούστου 2021 έως 14 Αυγούστου 2024)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Νέλλας Βασίλειος, Σερ. + 30 2103644051
+ 30 6944797224
ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ρίζος Δημήτριος, Παντ. + 30 6937579712
ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ: Νέλλας Ηλίας, Δημ. +30 2106716715 &+30 6944603163
ΤΑΜΙΑΣ: Σπυρόπουλος Ιωάννης, Γεωργ. + 30 6932545493
ΕΦΟΡΟΣ: Σακελλάρης Δημήτριος, Κων. + 30 6909213453
ΜΕΛΗ: Αναγνώστου Αθανάσιος, Ιωάν., Δημ. Σχέσεις + 30 6985560970
Πισσώνης Πέτρος, Νικ., Νεολαία + 30 2410625737-6978142781

*

Ηλεκτρονική σελιδοποίηση-διορθώσεις-εκτύπωση:
Εκδόσεις - Γραφικές Τέχνες ΚΑΡΠΟΥΖΗ
Καρπούζη Αριστέα & Υιοί Ο.Ε.
Θεοδοσίου 23 Ίλιον 131 21 • Τηλ.: 210 2619003
e-mail:karpouzi@otenet.gr

*

Ενημέρωση

- Τα ενυπόγραφα κείμενα αντιπροσωπεύουν τις απόψεις και το ύφος γραφής των συγγραφέων τους. Διατηρείται όμως το δικαίωμα συντόμευσης εκτεταμένων κειμένων.
- Τα υπόλοιπα κείμενα είναι ευθύνη της Σύνταξης και του Δ.Σ.
- **Οι συνδρομές να στέλνονται στον ταμία του Συλλόγου.**
- Η εφημερίδα δέχεται διαφημίσεις.
- Για να δημοσιευτούν: Γάμοι, Βαπτίσεις, ή άλλες κοινωνικές ειδήσεις **χρειάζεται** γραπτή ενημέρωση.
- Για αλλαγή της διεύθυνσής σας, ενημερώνετε απευθείας τις εκδόσεις **Καρπούζη**, ή οποιοδήποτε μέλος του Δ.Σ.

*

• Παρατηρούνται επιστροφές. Βοηθήστε μας να σας ενημερώνουμε.

Η συνδρομή σας είναι η δύναμή μας

Στείλτε τη συνδρομή σας στον ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ: ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ: 825/001976-35 ή GR94 0110 8250 0000 8250 0197 635 από οποιαδήποτε άλλη Τράπεζα ή απευθείας στον Ταμία, τον Πρόεδρο, τον Γραμματέα όταν τους συναντάτε, ή στην Ουρανία Ρίζου στο χωριό ή κατά τις συναντήσεις μας: Λαϊκό Πανηγύρι και Συνεστίαση.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ
ΣΤΟΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ ΜΑΣ

Ειρήνη και Δημήτρης Παπαθανασίου του Βασιλείου στη μνήμη των ΓΟΝΕΩΝ τους ..... **50**€

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: είναι σημαντικό να βάζετε και το πατρώνυμο για να μην μπερδευόμαστε με τις συνωνυμίες μια και υπάρχουν πολλές στο χωριό μας.

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ
ΥΠΕΡ ΚΟΙΜΗΤΗΡΙΟΥ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

Νέλλας Σταύρος στη μνήμη **Ιωάννας Νέλλα** ..... **150**€
Παληαλέξης Βασίλειος ..... **50**€
Σπυρόπουλος Γεώργιος, ΗΠΑ ..... **100$**

ΔΩΡΕΕΣ ΥΠΕΡ ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΕΩΣ ΤΗΣ ΣΤΕΓΗΣ ΤΟΥ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ

Εδώ θα καταχωρούνται ΟΛΕΣ οι δωρεές (παλαιότερες και πρόσφατες) για να έχουμε όλοι μας μια συνολική εικόνα.

Στη μνήμη Παντελή Κων. Δημητρίου:
οι Γονείς του ..... **1.000**€
οι Δημήτρης και Νίκος Μίχος ..... **100**€
οι Ανδρέας, Νίτσα, Ντίνα και Βασίλης Ρίζος ..... **100**€
η Κατίνα Ρίζου-Ευθυμίου και ο Αλέξανδρος Ευθυμίου ..... **50**€
η οικογένεια Μιχάλη και Αμαλίας Γώγου-Μαλάμου ..... **50**€

Στη μνήμη Κωνσταντίνου Δημ. Σκαμάγγη:
ο αδελφός του Αθανάσιος Σκαμάγγης ..... **50**€

Στη μνήμη Στέργιου Λιάτσου:
η οικογένεια Βασιλείου και Ελένης Σκαμάγγη ..... **50**€
ο Αθανάσιος Δημ. Σκαμάγγης ..... **50**€
η Αργυρώ Κοτρωνιά ..... **100**€
η Αγγελική Γεωργοπούλου ..... **50**€

Στη μνήμη Τζων Γιαννακόπουλου ΗΠΑ:
οι Ρίζος Ανδρέας, Βασίλης, Ντίνα, Νίτσα ..... **200**€
οι Αλέκος Ευθυμίου και Κατίνα Ρίζου-Ευθυμίου ..... **50**€
η οικογένεια Μιχάλη και Αμαλίας Γώγου-Μαλάμου ..... **50**€

Στη μνήμη Παντελή Ρίζου:
οι Πολιτικοί Συνταξιούχοι Νομού Φθιώτιδας ..... **50**€
ο αδελφός του **Χρήστος Ρίζος** ..... **50**€
τα αδέλφια του **Αλέξανδρος και Κατίνα Ευθυμίου**..... **50**€
στον αξέχαστο φίλο του **ο Απόστολος Παπαγιάννης** ..... **50**€
η οικογένεια **Βασιλείου Σκαμάγκη** ..... **50**€
η **Βούλα Μπότσικα** ..... **100**€
ο **Ανδρέας Ρίζος** και τα αδέλφια του **Ντίνα, Νίτσα, Βασίλης** ..... **200**€
η **Γεωργία Ευθυμίου-Πατάκη** ..... **200**€

Στη μνήμη Χρήστου Ρίζου:
τα παιδιά του **Δημήτρης και Ουρανία** ..... **200**€
η αδελφή του Κατίνα και ο Αλέκος Ευθυμίου ..... **100**€
ο Ανδρέας Ρίζος και τα αδέλφια του Ντίνα, Νίτσα και Βασίλης ..... **100**€
η ανιψιά του Γεωργία Ευθυμίου-Πατάκη ..... **100**€
οι Σάκης και Δήμητρα Τριβιζά ..... **50**€
ο Θανάσης Σκαμάγκης ..... **50**€
ο Γιώργος Ζιαγγουβάς ..... **50**€
ο Γιώργος Αθαν. Κοτρωνιάς ..... **20**€
η οικογένεια **Μιχάλη και Αμαλίας Γώγου-Μαλάμου** ..... **50**€
ο Τζίμης και η Μάρσι Φελάι ..... **50**€
ο Δημήτρης Ρίζος και η Σταυρούλα Ρίζου ..... **50**€

Στη μνήμη Κώστα Γεωργίου Μπούκα:
ο Ανδρέας Ρίζος και τα αδέλφια του **Ντίνα, Νίτσα, Βασίλης** ..... **100**€
οι Νίκος και Χαρούλα Δήμου ..... **50**€
η οικογένεια Μιχάλη και Αμαλίας Γώγου-Μαλάμου ..... **50**€

Στη μνήμη Αλέξανδρου Παναγιώτου η αδελφή του **Ερασμία Παναγιώτου-Aderson** ..... **500**€

Στη μνήμη Ερασμίας Παναγιώτου-Aderson:
ο Κωνσταντίνος Αθ. Νέλλας (250€+130€) ..... **380**€
η Αριστέα Κολιολιού ..... **100**€

Στη μνήμη Ευάγγελου Καλατζή: η σύζυγός του **Σοφία Καλατζή** ..... **250**€
Στη μνήμη Αικατερίνης Παπαθεοδώρου-Μητσοπούλου, η κόρη της **Γεωργία Μητσοπούλου** ..... **60**€

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ

ΚΑΦΕΝΕΙΟ: ΟΥΡ. ΡΙΖΟΥ 69 80 79 38 09

ΓΡΑΦΕΙΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ: Τηλ. & FAX: 22 360-92 877
ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ: ..... 22 360-22 222 & 22 225 & 23 700
ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ: 22 360-22 775
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ: 22 360-22 213
ΓΥΜΝΑΣΙΟ: 22 360-22 314
ΛΥΚΕΙΟ: ..... 22 360-22 555 & 22 360-23 481
ΔΑΣΟΝΟΜΕΙΟ: 22 360-22 236
ΔΕΗ: ..... 22 360-22 247 Βλάβες 22 360-23 677
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ: ..... 22 360-22 122 & 22 360 22 383
ΙΚΑ: 22 360-22 242
ΚΕΝΤΡΟ ΥΓΕΙΑΣ: 22 363-50 000
ΚΤΕΛ: 22 360-22 553 ..... ΤΑΞΙ: 22 360-22 441
ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΙΚΗ: ..... 22 360-23732 - 23 733-22 299
ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟ: 22 360-22 319
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ & ΑΓΡΟΤΙΚΗ: ..... 22 360-22 225 & 23 700
ΛΟΥΤΡΑ ΠΛΑΤΥΣΤΟΜΟΥ: ..... 22 360-22 510 & 22 518
ΤΑΒΕΡΝΑ: Παπαθεοδώρου Νίκος 22 360-22 937
ΦΑΡΜΑΚΕΙΑ: Αργυρίου Βασ. 22 360-22 240
Βασιλείου Χρήστος 22 360-22 671
Κελεσιάδου-Κούτρα Ευσ. 22 360-22 766
Λαμπρακόπουλος Χαρ. 22 360-22 384

ΔΗΜΑΡΧΕΙΟ: έδρα Σπερχειάδα
Ιστότοπος Δήμου: www.dimosmakrakomis.gov.gr
Τηλεφωνικό Κέντρο: για όλες τις Υπηρεσίες 22 363-50 200
Δήμαρχος: Γραφείο (κ. Γκόλφη) ..... 22 363-50 250 - F 50 202
Δημοτικό Συμβούλιο: ..... 22 363-50 201 - F 50 221
Νομική Υπηρεσία: 22 363-50 208
Τεχνική Υπηρεσία: ..... 22 363-50 213 & 50 255 - F 50 259
Διευθυντής: ..... 22 363-50 210 - F 22 363-50 211
ΚΕΠ: ..... 22 363-50 100 & 223 & 224 F 226
ΚΕΦ: 22 363-50 218
Αντιδήμαρχοι, Σπερχειάδα: ..... 22 363-50 243 & 245
Δημοτική Ενότητα Μακρακώμης: 22 363-50 100
Αντιδήμαρχος Ενότητας Μακρακώμης: 22 360-23 450
Δημοτική Ενότητα Αγίου Γεωργίου: ..... 22 363-50 308 & 309
Αντιδήμαρχος Ενότητας Αγίου Γεωργίου: 22 363-50 313
Δημοτολόγιο (Σπερχειάδα): 22 363-50 228
Δημοτολόγιο – Ληξιαρχείο: ..... 22 363-50 227 - F 50 211
Πρωτόκολλο (Σπερχειάδα): ..... 22 363-50 209 - F 50211
Οικονομική Υπηρεσία: ..... 22 363-50 215 & 203 & 244
Ταμειακή Υπηρεσία: ..... 22 363-50 112 - F 22 363-50 112
Κοινωνική Προστασία: ..... 22 360-45 172 και F 45 172

ΣΚΕΦΤΕΣΤΕ ΝΑ ΤΟ ΚΟΨΕΤΕ; ΕΙΝΑΙ ΚΑΙΡΟΣ!

Ξεπερασμένη συνήθεια το τσιγάρο για επτά στους δέκα Έλληνες

Γράφει ο Ηλίας Νέλλας

Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα κατά του Καπνίσματος 31 Μαΐου:

Α. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ έδωσε στη δημοσιότητα ανακοίνωση:

«Το κάπνισμα είναι η μεγαλύτερη μάστιγα που απειλεί και θα συνεχίσει να απειλεί την υγεία μας, αν δεν αλλάξουμε τρόπο ζωής. Το 30% όλων των θανάτων σε ηλικίες 35-69 και το 30% των θανάτων που προκαλούνται από καρκίνο, οφείλονται στο κάπνισμα. Οι καπνιστές ζουν 13-14 χρόνια λιγότερα.

Το κάπνισμα ενός τσιγάρου αυξάνει την αδρεναλίνη, την καρδιακή συχνότητα και την πίεση. Κάνει την αορτή και τα υπόλοιπα αγγεία σκληρότερα, αυξάνει τον κίνδυνο για ενδοαγγειακή θρόμβωση και μπορεί να προκαλέσει ασταθή στηθάγχη, έμφραγμα του μυοκαρδίου, εγκεφαλικό επεισόδιο ή και αιφνίδιο θάνατο. Τριπλασιάζει τον κίνδυνο για στεφανιαία νόσο και αυξάνει 2-4 φορές τον κίνδυνο για αιφνίδιο θάνατο από έμφραγμα.

Αποτελεί τη σημαντικότερη αιτία εμφάνισης καρκίνου όχι μόνο των πνευμόνων, αλλά και του λάρυγγα, οισοφάγου, στομάχου, παγκρέατος, νεφρών, ουροδόχου κύστεως, μήτρας, οξείας μυελογενούς λευχαιμίας. Προκαλεί χρόνια πνευμονοπάθεια και συμβάλλει στην πρόωρη γήρανση, εξασθένηση της μνήμης, κυρίως σε μεγαλύτερες ηλικίες, σεξουαλική-στυτική δυσλειτουργία, ελάττωση της γονιμότητας, έλκος στομάχου, κακοσμία του στόματος, ροχαλητό, καθυστέρηση επούλωσης τραυμάτων.

Μείωση ή διακοπή; Η μείωση δεν βοηθά στη διακοπή της βλαβερής αυτής συνήθειας, αφού συνήθως οι καπνιστές «υποτροπιάζουν» σε βάθος χρόνου. Σε μακροχρόνιους καπνιστές/στριες η διακοπή του καπνίσματος έχει άμεσο όφελος (μέσα στο πρώτο εξάμηνο) στην αναπνοή και στην ικανότητα για άσκηση. Δυστυχώς όσες βλάβες υπάρχουν ήδη στα αγγεία και στην καρδιά δεν αναστρέφονται με τη διακοπή του καπνίσματος. Όμως εμποδίζεται η εμφάνιση περαιτέρω βλαβών λόγω καπνίσματος. Υπολογίζεται ότι ο κίνδυνος για έμφραγμα ή εγκεφαλικό μειώνεται στα επίπεδα των μη καπνιστών μετά από 10-15 χρόνια διακοπής καπνίσματος.

Το παθητικό κάπνισμα: αυξάνει τον κίνδυνο για έμφραγμα του μυοκαρδίου κατά 25-50%. Ο κίνδυνος αυτός αυξάνει παράλληλα με τη διάρκεια έκθεσης στο παθητικό κάπνισμα προσεγγίζοντας τον κίνδυνο που καταγράφεται σε ενεργητικούς καπνιστές μετά από μακροχρόνια έκθεση π.χ. στη δουλειά ή στο σπίτι. Το παθητικό κάπνισμα ευθύνεται για 600.000 θανάτους παγκοσμίως σε ετήσια βάση.

Είναι και οι οικονομικές συνέπειες! Εάν η απειλή ανάπτυξης ασθενειών ιδιαίτερα επώδυνων στην υγεία του ανθρώπου δεν είναι ικανοποιητική αιτία για να πεισθεί ο πληθυσμός να κόψει το κάπνισμα, ίσως είναι ώρα να αναλογιστεί ο καθένας τις οικονομικές επιπτώσεις που έχει το κάπνισμα στο πορτοφόλι του.

1. Το κόστος αγοράς ενός πακέτου τσιγάρων την ημέρα σημαίνει έξοδα πάνω από 1.800€+ το χρόνο από τον οικογενειακό σας προϋπολογισμό. Αναλογιστείτε ότι με αυτό το ποσό μπορείτε να περάσετε ένα πενθήμερο διακοπών με την οικογένειά σας.

2. Το κόστος του καθαριστηρίου για τακτικό καθαρισμό και περιποίηση των ρούχων (περίπου 3.000€ επιπλέον).

3. Οι καπνιστές επιβαρύνονται με επιπλέον ποσά για τη συντήρηση του σπιτιού τους, δεδομένου ότι απαιτείται πιο τακτικά ελαιοχρωματισμός των τοίχων και καθαρισμός των επίπλων (περίπου 2.500€ ετησίως). Βεβαίως εδώ πρέπει να υπολογίσετε και τη φθορά του αυτοκινήτου από το κάπνισμα.

4. Πέρα από τις όποιες βλαπτικές συνέπειες στην υγεία επιβαρύνεται με το κόστος επιπλέον επισκέψεων στον οδοντίατρο (150€) προκειμένου να διατηρηθεί το …αστραφτερό και λευκό χαμόγελο.

5. Αγορά επιπλέον πακέτων τσίχλας προκειμένου να υπάρχει δροσερή αναπνοή σημαίνει 250€ ετησίως.

6. Σε χώρες της Β. Αμερικής και της Ευρώπης διαφοροποιείται το κόστος της ασφάλειας ζωής ανάμεσα σε άτομα που καπνίζουν και σε αυτά που δεν είναι καπνιστές. Ασφαλώς κάτι τέτοιο δεν θα αργήσει να έρθει και στη χώρα μας.

7. Οι γυναίκες καπνίστριες προκειμένου να διατηρήσουν τη σφριγηλότητα και τη φρεσκάδα της επιδερμίδας, η οποία καταστρέφεται με το κάπνισμα, θα επισκεφτούν τα κέντρα ομορφιάς πολύ περισσότερο από ό,τι αν δεν κάπνιζαν (πέντε επισκέψεις ετησίως σημαίνει κατ' ελάχιστον 1.500€).

8. Πέρα από τον οικογενειακό προϋπολογισμό μεγάλη είναι η επιβάρυνση στο δημόσιο προϋπολογισμό, αφού απαιτούνται επιπλέον δαπάνες για την υγεία του πληθυσμού (καπνιστών και παθητικών καπνιστών). Στη δαπάνη αυτή συμμετέχουμε όλοι μας ανεξάρτητα αν είμαστε καπνιστές ή όχι, μέσω της άμεσης και έμμεσης φορολογίας.

9. Η παραγωγικότητα της χώρας μειώνεται με το άναμμα κάθε τσιγάρου, δεδομένου ότι κάθε τσιγάρο σημαίνει και ένα νέο διάλειμμα από την απασχόληση και παράλληλα μικρότερη συγκέντρωση στην εργασία.

10. Πολλές πλέον επιχειρήσεις στην προσπάθειά τους να διατηρήσουν ένα περιβάλλον καθαρό από το τσιγάρο είτε δεν προσλαμβάνουν καπνιστές είτε προχωρούν σε απολύσεις καπνιστών.

Αυτοί οι δέκα λόγοι ίσως καταφέρουν να πείσουν έστω ένα μικρό αριθμό καπνιστών ώστε να αναλογιστούν τα οικονομικά οφέλη που θα προκύψουν, πέρα από τα οφέλη στην υγεία και στην ποιότητα ζωής όλων μας».

Β. ΑΠΟ ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΔΙΑΚΟΠΗΣ ΤΟΥ ΚΑΠΝΙΣΜΑΤΟΣ του ΕΟΔΥ η κ. Σχορετσανίτη, ψυχολόγος, επισημαίνει: «Οι καπνιστές δεν γεννήθηκαν καπνιστές. Έμαθαν αυτή τη συμπεριφορά με το πέρασμα του χρόνου και κάτω από ιδιαίτερες συνθήκες. Συνεπώς, για τη διακοπή του καπνίσματος έχουν σημασία και οι λόγοι που συντηρούν και διαιωνίζουν τη συνέχισή του: **η σωματική και ψυχολογική εξάρτηση που φυλακίζει το συναίσθημα κρατώντας τους καπνιστές ομήρους μέσω των καθημερινών συνήθειών τους».**

«Το κάπνισμα δεν είναι απλώς μια κακή συνήθεια, αλλά χρόνια νόσος. Για να κατανοήσει κανείς πόσο εθιστικό είναι το τσιγάρο αρκεί να αναλογιστεί πως η εξάρτηση που προκαλεί η νικοτίνη είναι πολλαπλάσια από αυτή που προκαλεί η κοκαΐνη».

«Για να σπάσει κανείς τα δεσμά της νικοτίνης χρειάζεται πολυπαραγοντική παρέμβαση (ιατρική, φαρμακευτική, ψυχολογική με γνωσιακή και συμπεριφοριστική παρέμβαση). Πρέπει να ανατραπούν ορισμένοι μύθοι όπως:

1. Το κάπνισμα χαλαρώνει, προσφέρει απόλαυση και διέξοδο στο άγχος. Απλώς είναι η ανακούφιση από το στρες που προκαλεί η εθισμένη ήδη στέρηση της νικοτίνης.

2. Το κάπνισμα βοηθάει στη διαχείριση του άγχους. Άγχος προκαλεί η στέρηση της νικοτίνης και δημιουργείται στον καπνιστή, η ψευδαίσθηση ότι το κάπνισμα τον ανακουφίζει, ενώ απλώς τον τροφοδοτεί με τη …«δόση» του.

3. Η διακοπή του καπνίσματος φέρνει αύξηση του σωματικού βάρους. Το βάρος αυξάνεται από τα τσιμπολογήματα που είναι φυσικό επακόλουθο των αποκτημένων συμπεριφορών για απασχόληση των χεριών και για τη διαχείριση της υποκατάστασης του αισθήματος στέρησης.

4. Η ζημιά έχει ήδη γίνει. Γιατί να το κόψω; Η επιστημονική πραγματικότητα λέει: 20 λεπτά μετά το τελευταίο τσιγάρο: η αρτηριακή πίεση και η θερμοκρασία επανέρχονται στον κανονικό τους ρυθμό, **8 ώρες μετά**, το μονοξείδιο του άνθρακα στο αίμα επανέρχεται στα κανονικά όρια και το οξυγόνο αυξάνεται, **24 ώρες μετά,** η γεύση και η όσφρηση βελτιώνεται, **72 ώρες μετά**, η αναπνοή γίνεται ευκολότερη, **2 μήνες μετά**, βελτιώνεται η κυκλοφορία του αίματος και ο πρώην καπνιστής νιώθει μεγαλύτερη ζωντάνια, μπορεί να ανεβαίνει σκάλες και να γυμνάζεται χωρίς να λαχανιάζει, **5 χρόνια μετά,** μειώνεται στο μισό ο κίνδυνος αιφνίδιου θανάτου από καρδιακή προσβολή, **10 χρόνια μετά**, αντικαθίστανται με φυσιολογικά τα δημιουργηθέντα προκαρκινικά κύτταρα, γίνεται σχεδόν ίδιος με αυτών που δεν κάπνισαν ποτέ ο κίνδυνος για: **καρκίνο του πνεύμονα, καρδιοπαθειών και εγκεφαλικών επεισοδίων.**

5. Καπνίζοντας κανείς ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΝΕΤΑΙ καλύτερα και γίνεται ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΕΡΟΣ. Μεγάάάάλη πλάνη!

6. Δεν έχω δύναμη να σταματήσω το κάπνισμα.

7. Δεν υπάρχει κανείς που να μπορεί να με βοηθήσει.

8. Φοβάμαι ότι αν το διακόψω, θα το ξαναρχίσω.

Γ. Η ΕΤΑΙΡΕΙΑ «ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΣ» (ΝΑΙ η βιομηχανία ΤΣΙΓΑΡΩΝ!!!) δημοσιοποίησε τα εξής:

Ξεπερασμένη συνήθεια θεωρείται από επτά στους δέκα ερωτηθέντες (71,8%) το τσιγάρο, παρότι το ποσοστό καπνίσματος στην Ελλάδα εξακολουθεί να παραμένει υψηλό. Αυτό προκύπτει από την πρόσφατη έρευνα που διεξήγαγε η Marc για λογαριασμό της Παπαστράτος, η οποία διαπίστωσε επίσης ότι:

• Το ποσοστό των ενήλικων καπνιστών στην Ελλάδα ανέρχεται σήμερα στο 28,5%.

• Το 8% (κατά 2,5% υψηλότερο από πέρυσι) του συνολικού πληθυσμού χρησιμοποιεί εναλλακτικά προϊόντα νικοτίνης.

• Το 83,9% των καπνιστών **ανησυχεί** πως το κάπνισμα έχει σοβαρές επιπτώσεις για την υγεία του.

• Το 37,2% των μη καπνιστών με σύντροφο καπνιστή **ενοχλείται** από την οσμή του τσιγάρου.

• Το 58,8% των καπνιστών **θιώνει διαφωνίες και τσακωμούς με τον/τη σύντροφό του.** Το αντίστοιχο περσινό ποσοστό ήταν στο 49%.

• Το 45% των οικογενειών **δεν επιτρέπει το κάπνισμα στο σπίτι.**

• Το 15,2% των καπνιστών **κρύβει ότι καπνίζει** από αγαπημένα πρόσωπα ή φίλους.

• Το 58% των μη καπνιστών προτιμά κάποιος καπνιστής να χρησιμοποιεί εναλλακτικούς τρόπους πρόσληψης νικοτίνης παρά να καπνίζει συμβατικό τσιγάρο.

• Μόνο το 11,4% δηλώνει επαρκώς ενημερωμένο για τα εναλλακτικά προϊόντα καπνίσματος.

• Μόνο το 33,5% γνωρίζει ποιες είναι οι βασικές διαφορές ανάμεσα στα συμβατικά τσιγάρα και στα εναλλακτικά προϊόντα καπνού.

• Το 63,2% των ερωτηθέντων θεωρεί ότι ο βαθμός βλαπτικότητας ενός καπνικού προϊόντος θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψιν κατά τη φορολόγησή του.

Οι σταθερές τάσεις

Όπως προκύπτει από την έρευνα, σταθερό παραμένει και φέτος το ποσοστό των καπνιστών τσιγάρου στη χώρα μας. Το 28,5% των Ελλήνων – περίπου 2.250.000 άτομα – καπνίζει, εκ των οποίων οι περισσότεροι είναι άνδρες στις ηλικίες 45-65 ετών. Από το σύνολο των καπνιστών, όμως, το 83,9% ανησυχεί για τις επιπτώσεις του καπνίσματος στην υγεία του, θέτοντας την υγεία και την καλή φυσική κατάσταση στην κορυφή των κινήτρων για τη διακοπή του. Την ίδια στιγμή, σύμφωνα με την έρευνα, οι απαιτητικές συνθήκες της ζωής εμποδίζουν τη διακοπή του καπνίσματος.

Νέες τάσεις που ξεχωρίζουν

Πλέον, υπάρχει μία **σαφής αποστροφή** του μεγαλύτερου μέρους της κοινωνίας απέναντι στο κάπνισμα. Ενδεικτικά, **επτά στους δέκα Έλληνες (72%) θεωρούν το τσιγάρο μία ξεπερασμένη συνήθεια.** Σε σχέση με την αντίστοιχη έρευνα του 2021, οι ενστάσεις και η πίεση του κοινωνικού περιβάλλοντος καταγράφονται εντονότερες και η κοινωνική ανοχή μειώνεται με την πάροδο του χρόνου.

Επίσης, έξι στους δέκα καπνιστές (59%) σημείωσαν πως το κάπνισμα ενοχλεί τον/τη σύντροφο-μη καπνιστή και δημιουργεί διαφωνίες και τσακωμούς με τον/τη σύντροφό τους, ποσοστό αυξημένο συγκριτικά με το 52% και 49% αντίστοιχα της περυσινής έρευνας.

Πέρα από τις συντροφικές σχέσεις των καπνιστών φαίνεται, επίσης, να επηρεάζονται αρνητικά και οι οικογενειακές και φιλικές σχέσεις τους, με την πλειονότητα των μη καπνιστών (66%) να ενοχλούνται από το γεγονός ότι ένα συγγενικό ή φιλικό πρόσωπό τους καπνίζει.

Τέλος, ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι σχεδόν οι μισές ελληνικές οικογένειες (45%) δεν επιτρέπουν το κάπνισμα στο σπίτι τους. Όπως επισημαίνεται σε σχετική ανακοίνωση, και η εφετινή έρευνα αναδεικνύει μία σοβαρή έλλειψη ενημέρωσης σχετικά με τα εναλλακτικά προϊόντα καπνίσματος. Συγκεκριμένα, μόλις ένας στους δέκα (11%) ερωτηθέντες ενήλικες δηλώνει επαρκώς ενημερωμένος, ποσοστό αυξημένο κατά 2% σε σύγκριση με το 2021.

Ενημέρωση

Η έλλειψη πληροφόρησης καταγράφεται ως σημαντική και στους καπνιστές. Από όσους καπνίζουν, μόνο το 22% δηλώνει πως έχει την πληροφόρηση που χρειάζεται, για να μεταβεί από το τσιγάρο σε μία καλύτερη λύση. Με βάση τα ευρήματα της έρευνας, υπάρχει μία καθολική άποψη (87%) πως οι καπνιστές θα πρέπει να έχουν επαρκή ενημέρωση και πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με τα νέα εναλλακτικά προϊόντα νικοτίνης. Επίσης, ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το υψηλό ποσοστό (63%) εκείνων που συμφωνούν με την άποψη πως ο βαθμός βλαπτικότητας ενός καπνικού προϊόντος θα πρέπει να λαμβάνεται υπ' όψη κατά τη φορολόγησή του, όπως αντίστοιχα συμβαίνει σε άλλους κλάδους, π.χ. ενέργεια, αυτοκίνηση.

Η Λένα Πλαΐτη, γενική διευθύντρια Επικοινωνίας της Παπαστράτος, σχολιάζοντας τα ευρήματα της έρευνας, σημείωσε: **«Για 2η συνεχή χρονιά, παρουσιάζουμε τα αποτελέσματα της πανελλαδικής έρευνας της Marc για το τσιγάρο, η οποία μας βοηθά να κατανοήσουμε όσα συμβαίνουν στην κοινωνία τόσο από τη μεριά των καπνιστών όσο και από εκείνη των μη καπνιστών για μία συνήθεια που, παρότι θεωρείται ξεπερασμένη, συνεχίζει να υιοθετείται από 1 στους 4 Έλληνες.** Δέσμευση που ακολουθεί κάθε πράξη μας στην Παπαστράτος, είναι **να μειώσουμε τους καπνιστές στην Ελλάδα κατά 1,5 εκατομμύριο, μέχρι το 2025.** Με όχημα την επιστήμη, εντείνουμε τις προσπάθειές μας, ώστε να υπάρχουν εναλλακτικές, καινοτόμες λύσεις για όσους επιμένουν να καπνίζουν, θεωρώντας πάντα τη διακοπή του καπνίσματος ως την καλύτερη επιλογή για έναν καπνιστή».

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Για όσους αποφασίσουν ότι ήρθε η ώρα και για εκείνους που το… σκέφτονται έχουμε στη διάθεσή τους μια εκτεταμένη μελέτη διακοπής του καπνίσματος, χωρίς τις απωθητικές απειλές για την κατάσταση ενός καπνιστή.

Μαριάντα Μπλάτσιου, μια δική μας αθλήτρια με πανελλήνιες και παγκόσμιες διακρίσεις

Η Μαριάντα – δισεγγονή του Βαγγέλη Μπούκα και εγγονή του Βαγγέλη και της Μαρίας Μπλάτσιου – άρχισε το μαγικό ταξίδι της στον χώρο των πολεμικών τεχνών από την ηλικία των τριών ετών.

Άρχισε με το Ολυμπιακό Ταεκβοντό WTF με δάσκαλο τον πατέρα της Δημήτρη Μπλάτσιο που διατηρεί Σχολή Πολεμικών Τεχνών στη Μακρακώμη. Στη συνέχεια έκανε και το παραδοσιακό Ταεκβοντό, το ITF. Ταυτόχρονα ετοιμαζόταν και στο βραζιλιάνικο Ζίου Ζίτσου και το Κικ Μπόξινγκ.

Στα πρώτα χρόνια της αθλητικής της σταδιοδρομίας συμμετείχε σε φιλικά πρωταθλήματα και αργότερα σε διασυλλογικά με σημαντικές διακρίσεις. Αυτή τη στιγμή είναι Πανελληνιονίκης στο Ταεκβοντό έχοντας διατελέσει μέλος της επίλεκτης ομάδας.

Οι μεγαλύτερες στιγμές τής μέχρι τώρα πορείας της ήταν το 2023 όταν, ως μέλος της Εθνικής Ομάδας Κικ Μπόξινγκ για δεύτερη συνεχή χρονιά, κατάκτησαν τρεις ευρωπαϊκές διακρίσεις με πρώτες και δεύτερες θέσεις στη Σερβία, την Αθήνα και την Τουρκία.

Η Μαριάντα με τον πατέρα της σε παλιότερη κατάκτηση μεταλλίου, με τον αδελφό της ως προπονητή της και μόνη της στο βάθρο του χρυσού μεταλλίου το 2023.

Αποκορύφωμά της ήταν **η κατάκτηση του Χρυσού Μεταλλίου στο Παγκόσμιο Πρωτάθλημα Κικ Μπόξινγκ** στην Ουγγαρία τον Μάιο έχοντας πλέον τον τίτλο της Παγκόσμιας πρωταθλήτριας με το μοναδικό χρυσό μετάλλιο σε όλη την ελληνική αποστολή σε ένα από τα πιο δύσκολα πρωταθλήματα παγκοσμίως.

Η ίδια **η Μαριάντα δηλώνει**: «τα βασικά μου συναισθήματα είναι υπερηφάνεια, ευχαρίστηση, ικανοποίηση και δικαίωση των κόπων μου». «Πιστεύω ότι το μυστικό της επιτυχίας είναι η συνέπεια, το πείσμα, η επιμονή και η επιθυμία κατάκτησης των στόχων που κάθε φορά θέτω». «Στόχοι μου είναι η κατάκτηση και άλλων σημαντικών διακρίσεων και τίτλων και η εισαγωγή μου σε αντίστοιχες σχολές». «Αυτή τη στιγμή είμαι μαθήτρια της Γ΄ Γυμνασίου και ίσως είναι λίγο νωρίς ακόμη για το ποια σχολή θα με ενδιέφερε…. Το σίγουρο είναι ότι θα προσπαθήσω αυτό να επηρεάσει όσο το δυνατόν λιγότερο την αθλητική μου καριέρα».

«Ο πρωταθλητισμός απαιτεί: ισχυρά κίνητρα, αυστηρά τηρούμενο πρόγραμμα προπονήσεων, αυστηρή και προσεγμένη διατροφή, ισορροπημένη σχέση μεταξύ αθλητικών, σχολικών, κοινωνικών και προσωπικών επιθυμιών και απαιτήσεων, και σωστές συνήθειες δουλειάς κατά τις προπονήσεις (συγκέντρωση και αφοσίωση στον στόχο, προσήλωση, μεθοδικότητα, επιδίωξη βελτιώσεων και απόλαυση της όλης δραστηριότητας)».

«Βασικός προπονητής μου είναι ο πατέρας μου και ο αδελφός μου».

Πομάκοι: Όνομα, καταγωγή και ιστορία

Γράφει ο Γιώργος Χατζάτογλου

Η Μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης αποτελείται από **Πομάκους, Τουρκογενείς** και **Ρομά-Τσιγγάνους.**

Οι Πομάκοι είναι λαός της νοτιοανατολικής Βαλκανικής Χερσονήσου. Ζουν στη Βουλγαρία, την Ελλάδα, τη Βόρεια Μακεδονία, την Αλβανία και στην Τουρκία (ελάχιστοι).

Στη χώρα μας, ζουν κυρίως στους νομούς Ξάνθης, Ροδόπης και σε πολύ μικρό ποσοστό στο νομό Έβρου.

Σύμφωνα με την απογραφή του 1961, στο νομό Ξάνθης, σε σύνολο 89.594 κατοίκων, οι 18.904 ήταν Πομάκοι. Στον νομό Ροδόπης, σε σύνολο 109.201 κατοίκων, οι 7.259 ήταν Πομάκοι, ενώ στο νομό Έβρου, σε σύνολο 157.760 κατοίκων, μόνο 780 ήταν Πομάκοι. Συνολικά, στους 356.555 κατοίκους της Θράκης οι 26.935 ήταν Πομάκοι. Σήμερα ο αριθμός τους υπολογίζεται σε 35.000 περίπου. Από τους 150.000 Πομάκους, οι περισσότεροι ζουν στη Βουλγαρία.

Γενικά τα στοιχεία δεν είναι απόλυτα ακριβή, καθώς, συνήθως, στις απογραφές οι μουσουλμάνοι καταγράφονται ενιαία και όχι ανά πληθυσμιακή ομάδα. Οι Πομάκοι ζουν στην οροσειρά της Ροδόπης, τόσο στην ελληνική όσο και στη βουλγαρική πλευρά.

Προέλευση Ονόματος

Σύμφωνα με το κορυφαίο ελληνικό λεξικό, το «Χρηστικό Λεξικό της Νεοελληνικής Γλώσσας», της Ακαδημίας Αθηνών (έκδοση 2014), η λέξη «Πομάκος» προέρχεται από τη βουλγαρική λέξη pomac.

Το λεξικό Μπαμπινιώτη (έκδοση 2012), γράφει: ετυμολογικά. μεταφορά του γερμ. Pomaken, πιθανό βουλγ. Pomak, από λέξη που σήμαινε βοηθός.

Η λέξη πομακικός, σύμφωνα πάντα με το Λεξικό Μπαμπινιώτη, πρωτοεμφανίστηκε το 1891 με πιθανή πηγή του λεξικού να είναι η μνημειώδης «Συναγωγή Νέων Λέξεων» του Στεφάνου Κουμανούδη (1818-1899).

Μια ενδιαφέρουσα άποψη, που προέρχεται από Πομάκο που γνωρίζει ελληνικά, βουλγάρικα, τουρκικά και, φυσικά, πομάκικα, υποστηρίζει ότι η λέξη «Πομάκος» προέρχεται από τη λέξη της πομακικής γλώσσας «πομάτσιτι», που σημαίνει «δοκιμασμένοι, καταφρονεμένοι». Μια ονομασία που θα δόθηκε από τους Έλληνες κατά τα χρόνια της οθωμανικής αυτοκρατορίας, καθώς όντως οι Πομάκοι υπέφεραν τόσο από τους Οθωμανούς όσο και από τους Βούλγαρους.

Το βέβαιο είναι ότι το όνομα «Πομάκοι» δόθηκε στα χρόνια της οθωμανικής αυτοκρατορίας. Οι Οθωμανοί χρησιμοποιούσαν και το όνομα «Αχριάν». Προφανώς, από το ελληνικό Αγριάνες (ή Αγραίοι).

Η Καταγωγή των Πομάκων: Οι επιστημονικές απόψεις και οι θεωρίες Βουλγάρων και Τούρκων.

Για τους Πομάκους της Θράκης και την καταγωγή τους, υπάρχουν πολλές απόψεις, που διαφέρουν μεταξύ τους.

Ο Πέτρος Θεοχαρίδης, υιοθετεί την άποψη ότι οι Πομάκοι είναι ντόπιοι, μόνιμοι κάτοικοι της Ροδόπης, όπου ζουν για χιλιάδες χρόνια. «Ονομάζονταν Αγριάνες και ήταν Θρακοέλληνες, Έλληνες της Θράκης. Είχαν την ίδια με τους άλλους Έλληνες θρησκεία και μιλούσαν την ελληνική γλώσσα, όπως και όλοι οι άλλοι Έλληνες», αναφέρει χαρακτηριστικά.

Στα Βυζαντινά χρόνια, το όνομά τους από «Αγριάνες» έγινε «Αχριάνες». Η Ροδόπη ονομάστηκε Αχριδώ ή Αχριδός. Με την επικράτηση του Χριστιανισμού στη Ροδόπη, οι Αγριάνες έγιναν Χριστιανοί. Χτίστηκαν τότε πολλές εκκλησίες, παρεκκλήσια και χριστιανικά Μοναστήρια. Μάλιστα αυτά ήταν τότε πολλά στη Ροδόπη, ώστε αργότερα οι Τούρκοι την ονόμασαν Ντεσπότ – Νταγ, δηλαδή Δεσποτοβούνι.

Οι Βούλγαροι από τα χρόνια του Κρούμου (803-814) ως ακόμα και την εποχή της οθωμανικής κατάκτησης, προσπαθούσαν να «εκβουλγαρίσουν» τους κατοίκους της Ροδόπης. Μπόρεσαν όμως, μόνο γλωσσικά να τους «εκβουλγαρίσουν». Η συνείδηση των Πομάκων παρέμεινε ελληνική.

Στα χρόνια της οθωμανικής κυριαρχίας, οι πολλές στερήσεις, η δυσφήμηση της χριστιανικής θρησκείας, η πίεση, η υπερφορολόγηση, οι απειλές, η βία και τα βασανιστήρια, οδήγησαν τους Πομάκους στον εξισλαμισμό.

Έτσι τριακόσια περίπου χρόνια μετά την κατάκτηση της Ροδόπης από τους Οθωμανούς, στα χρόνια του σουλτάνου Μεχμέτ IV και του Μεγάλου Βεζίρη Μεχμέτ Κιοπρουλού (1656-1661), Έλληνα που αλλαξοπίστησε και τούρκεψε, ομαδικά οι προύχοντες των πομακικών χωριών μαζί με τους χριστιανούς ιερείς τους παρουσιάστηκαν στον ανώτατο διοικητή της Φιλιππούπολης και ασπάστηκαν τον μωαμεθανισμό, παρά τις προσπάθειες του μητροπολίτη Φιλιππούπολης Γαβριήλ (1636-1672).

Όταν οι προύχοντες επέστρεψαν στα μέρη τους, διέδωσαν και επέβαλαν τη νέα θρησκεία, κι έτσι οι κάτοικοι της Ροδόπης έγιναν μουσουλμάνοι (1672).

Οι απόψεις Ελλήνων και ξένων επιστημόνων για την καταγωγή των Πομάκων:

➢ Ο Γ. Σκαλιέρης «Λαοί και Φυλαί της Μ. Ασίας», Αθήναι 1922, σελ. 91, γράφει ότι «οι Πομάκοι είναι Θράκες που εξισλαμίστηκαν».

➢ Ο Τσέχος Γκάιτλερ, θεωρεί τους Πομάκους ως απογόνους των Θρακών, της πολεμικής φυλής των Αγριάνων που κατοικούσαν στη Ροδόπη και τα γύρω μέρη. Παλαιότερα, ζούσαν σε ολόκληρη την περιοχή από την Φιλιππούπολη ως τον Αξιό και ήταν περίπου 400.000.

➢ Ο Albert Dumont, στο έργο του «Βούλγαροι» (1881), αφού αναφέρεται στο ορεινό διαμέρισμα της

Συνέχεια στην 6η σελ.

ΘΕΣΣΑΛΙΑ: ΤΙ ΜΑΣ ΔΙΕΦΥΓΕ ΣΤΗ ΦΑΣΗ ΤΟΥ ΘΡΗΝΟΥ

Το περασμένο καλοκαίρι το περάσαμε θρηνώντας μαζί με όσους υπέφεραν από φυσικές καταστροφές (πυρκαγιές-πλημμύρες) και σφίγγοντας τις καρδιές μας μην έρθει και στην αυλή μας κάτι παρόμοιο.

Από την πυρκαγιά δίπλα στη Μακρακώμη και η Θεσσαλία πλημμυρισμένη.

Αποφύγαμε τη φωτιά δίπλα μας χάρη στην έγκαιρη επέμβαση των πυροσβεστικών δυνάμεων και μέσων.

Ιστορία – Γεωγραφία

Η Θεσσαλία προσαρτήθηκε στο ελληνικό κράτος το 1881. Η συνολική της έκταση είναι 14.036 τετραγωνικά χιλιόμετρα, το 11% της έκτασης της Ελλάδας. Το έδαφός της είναι κατά 44,9% ορεινό, 17,1% ημιορεινό και κατά 36% πεδινό, αποτελεί τη δεύτερη μεγαλύτερη πεδιάδα στη χώρα. Από τα ορεινά και ημιορεινά μέρη, που είναι και περισσότερα, ξεκινούν και τα επιφανειακά ύδατα που κατακλύζουν τον κάμπο. Η περίπτωση του Πηλίου με τον Βόλο είναι μια ακραία περίπτωση.

Μέχρι τα τέλη του 19ου αιώνα η Θεσσαλία ήταν αραιοκατοικημένη περιοχή με μεγάλες ζώνες με έλη, υπέφερε από εποχικές πλημμύρες που δέσμευαν μεγάλες εκτάσεις και οι καλλιεργούμενες εκτάσεις ήταν λίγες. Κυριαρχούσαν τα μεγάλα τσιφλίκια.

Η κατάσταση του Θεσσαλικού κάμπου μεταβλήθηκε δραστικά με την απαλλοτρίωση των τσιφλικιών, την εγκατάσταση νέου πληθυσμού, τα αποστραγγιστικά και τα αρδευτικά έργα.

Και λίγο αργότερα ήρθαν τα λιπάσματα, τα φυτοφάρμακα, η κοπή «αχρείαστων» δέντρων, η εγκατάλειψη της αμειψισποράς, οι τεράστιες απώλειες νερού λόγω υπεράντλησης και σπατάλης, η υφαλμύρωση του υπόγειου υδροφόρου ορίζοντα (είχαν σχεδόν τζάμπα καύσιμο, οπότε όλο και βάθαιναν τα πηγάδια άντλησης νερού) και έτσι υπονομεύτηκε το οικοσύστημα και η βιοποικιλότητά της.

Αυτοί που εκμεταλλεύτηκαν τον Θεσσαλικό κάμπο (τσιφλικάδες και νεοφερμένοι ιδιοκτήτες) δεν ανδρώθηκαν μαζί του σε βάθος γενεών να τον αισθάνονται, να τον νιώθουν, να τον νοιάζονται και να τον φροντίζουν. Φαίνεται να απουσιάζει η διαγενεακή σχέση με τον τόπο, η λεγόμενη κυτταρική μνήμη. Μοιάζει να είδαν τον κάμπο ως ευκαιρία για εκμετάλλευση και μόνο.

Ακολούθησαν οι δεκαετίες του 1980 και 1990 με την ασχετοσύνη ιδεών περί εκτροπής του Αχελώου για να γιατρευτεί το τραύμα του κάμπου με την υφαλμύρωση του υπόγειου υδροφόρου ορίζοντα.

Ευτυχώς που δεν έγινε!!!

Στη θέση του ξεφύτρωσε, μέσα από μύριες δυσκολίες, **το φράγμα του Σμοκόβου** με την τεχνητή λίμνη του. **Είναι αυτό που μας ξέφυγε στη φάση του θρήνου. Μας διέφυγε να τιμήσουμε τη συνεισφορά του στον περιορισμό του κακού.** Αν δεν υπήρχε η τεχνητή λίμνη του Σμοκόβου θα είχαμε να θρηνούμε και τις πλημμυρισμένες εκτάσεις (καλλιέργειες, επιχειρήσεις και κτίσματα) της περιοχής των Σοφάδων και των λοιπών περιοχών μέχρι τον πολυθρήνητο Παλαμά.

Το φράγμα και η λίμνη Σμοκόβου δημιουργήθηκε στα όρια των Νομών Καρδίτσας και Φθιώτιδας. Πρόκειται για τεχνητή λίμνη που δημιουργήθηκε στον ορεινό όγκο των νοτίων Αγράφων για να προστατεύει τον Θεσσαλικό κάμπο από πλημμύρες, να αρδεύει εκτάσεις στο νοτιοανατολικό τμήμα του κάμπου της Καρδίτσας και στο βορειοδυτικό τμήμα της περιφέρειας Δομοκού (255.000 στρέμματα) και να παράγει ηλεκτρικό ρεύμα από τις δύο υδροηλεκτρικές μονάδες.

Καταλαμβάνει έκταση 9.000 στρεμμάτων και χωράει 270.000 κυβικά μέτρα νερού. Άρχισε να κατασκευάζεται το 1981, ολοκληρώθηκε το 1994, για να εγκαινιαστεί το 2002. Οι εργασίες είχαν σταματήσει για μεγάλο διάστημα λόγω αντιδράσεων των κατοίκων. Το φράγμα έφτασε σε ύψος τα 104 μέτρα, 450 μέτρα μήκος και 11 μέτρα πλάτος στην κορυφή του. Στην βάση του έχει μήκος 30 μέτρα και πλάτος 460 μέτρα.

Όταν οι περιβαλλοντικές οργανώσεις προσφύγαμε στις υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης εναντίον της χρηματοδότησης της εκτροπής του Αχελώου, εκείνοι εκεί μας ρώτησαν, αν έχουμε αντιπρόταση για τη θεραπεία του κακού με τη λειψυδρία του Θεσσαλικού κάμπου. Και εμείς απαντήσαμε με την πρόταση να δημιουργηθούν φράγματα και τεχνητές λίμνες στις γύρω από τον κάμπο λεκάνες απορροής των παραπόταμων του Πηνειού. Την εποχή εκείνη εκπροσωπούσα τις ελληνικές περιβαλλοντικές οργανώσεις στο Διοικητικό Συμβούλιο της Ομοσπονδίας Ευρωπαϊκών Περιβαλλοντικών Οργανώσεων στις Βρυξέλλες και είχαμε καταφέρει να θεσμοθετηθεί από τις υπηρεσίες της ΕΕ η συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στη διαμόρφωση της πολιτικής της Κομισιόν.

Από εκείνη την εποχή είχαμε καταφέρει να τεθεί στην ευρωπαϊκή νομοθεσία για τα επιφανειακά ύδατα (βροχής-χιονιού) η υποχρέωση των χωρών-μελών να προσπαθούν να καθυστερούν τα επιφανειακά ύδατα να φτάνουν γρήγορα στη θάλασσα ώστε να αποφεύγεται η έντονη διάβρωση του εδάφους και ταυτόχρονα να εμπλουτίζεται ο υπόγειος υδροφόρος ορίζοντας.

Κέρδη και προοπτικές

- Αν υιοθετούσαμε ως χώρα εκείνες τις προτάσεις θα είχαμε σίγουρα ολοκληρώσει γύρω από τον κάμπο της Θεσσαλίας τουλάχιστον δύο ακόμη φράγματα με τις τεχνητές λίμνες τους και με όλα τα πλεονεκτήματα που προσφέρουν. Και δεν θα απαιτούνταν δισεκατομμύρια για την αποζημίωση τώρα των κατοίκων του Θεσσαλικού κάμπου.
- Κάτι ανάλογο θα μπορούσαμε να κάνουμε και με τον δικό μας **Σπερχειό**. Ήμουνα νιος και γέρασα με την ιδέα ενός φράγματος στη Βίστριζα. Η λεκάνη απορροής είναι μεγάλη, υπάρχουν σε αυτή σημαντικές πηγές και υπάρχει σχετικό στένωμα στην εδαφομορφολογία για να γίνει ένα φράγμα.
  Θα πρόσφερε νερό για άρδευση, νερό για ύδρευση χωριών και πόλεων και ηλεκτροπαραγωγή, θα μείωνε τον ξεριά με τη μεταφορά λιθαριών από τα γύρω βουνά. Επιπλέον θα ανακούφιζε τις περιοχές των εκβολών του Σπερχειού από την απειλή πλημμυρών.
- Οι αρμόδιες τεχνικές υδρονομικές υπηρεσίες του κράτους θα μπορούσαν να εντοπίσουν και άλλες ευκαιρίες με καλές λεκάνες απορροής για δημιουργία φραγμάτων και τεχνητών λιμνών, όπως ο άνω Σπερχειός.
- Ωστόσο, η ιδέα που επιβάλλει η Οδηγία για τα επιφανειακά ύδατα δεν είναι αναγκαίο να υλοποιείται με δαπανηρά φράγματα. Μπορεί να γίνει και με μικροφράγματα ή με κορμοδέματα σε ρεματιές και ρυάκια για τον εμπλουτισμό του υπόγειου υδροφόρου ορίζοντα.
- **Η κλιματική κρίση** είναι πλέον μαζί μας και θα πρέπει να νοιαστούμε για τις πηγές ύδρευσής μας πριν αυτές στερέψουν λόγω της αναμενόμενης ξηρασίας και ερημοποίησης μεσογειακών εδαφών.

Ηλίας Νέλλας

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ (Μήτσος) ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ (1894-1983)

23η συνέχεια

Από το μέτωπο της Ρωσίας για το μέτωπο της Μικρασίας

Συνέχεια από την 1η σελ.

Θα σταθώ για λίγο στα προηγούμενα χρόνια και την παιδική μας πραγματικότητα. Στο σχολείο που πήγαινα δεν είχα κανέναν να με διαβάσει αλλά και εγώ ο ίδιος δεν φρόντισα την ορθογραφία και την κακογραφία μου. Ο πατέρας μου ήταν αγράμματος και η μητέρα μου το ίδιο. Τότε τα κορίτσια δεν τα έστελναν στο σχολείο. Έμεινα στραβός από γράμματα και το σχολείο μας είχε 100 μαθητάς με έναν δάσκαλο περίπου στην ηλικία μου.

Ακόμα και ο Πέτρος ο Ρίζος, που κανείς δεν τον ήξερε καλύτερα από μένα, και έπαιρνε τα γράμματα δεν προχώρησε παραπέρα. Ο πατέρας του δεν είχε τις δυνάμεις να τον σπουδάσει.

Όταν ήμουν στρατιώτης στη Λαμία το 1914, θυμούμαι τον Ηλία Σακελλάρη που έφερε τον γιο του, τον Γιώργο, στη Λαμία για να τον γράψει στο Ελληνικό Σχολείο (Γυμνάσιο). Τον συνάντησα στην ταβέρνα του Γουρνά που πήγα για να μάθω κανένα νέο από το χωριό και μου εξομολογήθηκε χωρίς να ακούει ο γιος του: «έφερα τον Γιώργο και τον έγραψα στο Ελληνικό Σχολείο επειδή πήρε το απολυτήριο του Δημοτικού με καλό βαθμό και έχει ζήλο για γράμματα. Σου ομολογώ ότι δεν έχω πεντάρα, αλλά, εάν πάει καλά, είμαι διατεθειμένος να πουλήσω όλη μου την περιουσία να τον βγάλω, έστω, και δάσκαλο». Μου έκανε εντύπωση η διάθεση και ο ζήλος του να μάθει το παιδί του γράμματα. Τα κατάφερε πουλώντας σχεδόν όλη του την περιουσία και τον έβγαλε δάσκαλο. Διορίστηκε στο χωριό μας και έτσι ανακουφίστηκε και ο πατέρας του. Αργότερα προχώρησε, έγινε καταξιωμένος Επιθεωρητής Σχολείων, ίδρυσε και τον ΣΥΛΛΟΓΟ και πρόσφερε πολλά στο χωριό.

Εγώ δεν είχα τέτοια τύχη, αλλά και με αυτά που έμαθα δεν δυσκολεύτηκα να ασκήσω τα επαγγέλματα που διέτρεξα στη ζωή μου.

Επανέρχομαι τώρα στη στρατιωτική μου ζωή και την περιπέτειά μας στην Ουκρανία. Ξεκινήσαμε για τη γέφυρα βαδίζοντας αρκετά στις εκβολές του ποταμού. Η γέφυρα στήριζε και τη σιδηροδρομική γραμμή. Επάνω της ήταν σταματημένο ένα τρένο με τον Εφοδιασμό των συμμάχων και ένα βαγόνι που το προόριζαν για τους Έλληνες.

Περάσαμε λοιπόν στη Βεσσαραβία που ήταν παραθαλάσσια και είδα πολλά βαπόρια. Ρώτησα κάποιον Ρώσο μήπως ήρθαν να πάρουν εμάς τους Έλληνες και μου είπε ότι είναι συμμαχικά και θα πάρουν εμάς και τους Ρώσους να μας πάνε στον Αρχάγγελο. Εκεί είναι ακόμα εθνικιστές που πολεμάνε τους Μπολσεβίκους.

Μαζί με εμάς κατέφθασαν από την Οδησσό πολίτες πρόσφυγες, που τους διαμοίρασαν στα γύρω χωριά, και Ρώσοι στρατιωτικοί που δεν επιτρεπόταν να τους δεχθεί η Ρουμανία και ανέμεναν διαταγή να μπουν σε πλοία για το Βλαδιβοστόκ, στην άλλη άκρη της Σιβηρίας, στον Ειρηνικό Ωκεανό. Έμαθαν όμως ότι κατέρρευσε και εκείνο το μέτωπο και πήγαν όλοι πρόσφυγες στη Γαλλία, την Αγγλία και την Αμερική.

Οι Ρώσοι αξιωματικοί, οι φουκαράδες που είχαν μαζί τους και τα άλογά τους, τριγύριζαν πουλώντας τα για μια κουραμάνα ψωμί. Ήταν να τους κλαις για το δράμα των Ρώσων αξιωματικών. Η Ρουμανία δεν τους δεχόταν. Πούλησαν τα άλογά τους για ένα κομμάτι ψωμί, για να επιζήσουν.

Το σύνταγμά μας είχε αγοράσει περί τα 20 άλογα. Τα χρησιμοποιούσαν αξιωματικοί και στρατιώτες μέχρι που φτάσαμε στο σταθμό του τρένου. Εκεί τα παρέλαβε το σύνταγμα και όταν φτάσαμε στη Σμύρνη ο Πλαστήρας συγκρότησε ευζωνικό ιππικό.

Εκεί, μακριά από την πατρίδα μάθαμε για τη Συνθήκη των Σεβρών κατά την οποία ο Βενιζέλος κατάφερε να παραχωρηθεί στην Ελλάδα η περιφέρεια της Σμύρνης και εμείς αρχίσαμε να ετοιμαζόμαστε για να πάμε εκεί, όπου είχαν αποβιβαστεί και άλλα τμήματα του στρατού μας από την Ελλάδα.

Φτάσαμε σε έναν σιδηροδρομικό σταθμό. Μπήκαμε σε ένα τρένο που στο βαγόνι έγραφε άνδρες 40, ίπποι 8. Ταξιδεύαμε επί δύο ημέρες στον απέραντο κάμπο της Ρουμανίας ίδιο με τον κάμπο της Ουκρανίας. Να βλέπεις μόνο κάμπο και καθόλου βουνά. Το τρένο, που τα καύσιμά του ήταν ξύλο, πήγαινε αργά, σαν γάιδαρος. Μαζί μας ανέβαιναν και Ρουμάνοι χωρικοί για να ταξιδέψουν δωρεάν.

Φτάσαμε στο Γαλάτσι, πόλη ωραία κτισμένη δίπλα στον Δούναβη. Κατεβαίνοντας από το τρένο συναντήσαμε Έλληνες ναυτικούς από την Κεφαλλονιά που χάρηκαν που είδαν Έλληνες στρατιώτες. Είχαν ειδικά ποταμόπλοια που κουβαλούσαν στα αμπάρια τους σιτηρά και καλαμπόκι και τα μετέφεραν σε διάφορες πόλεις της Ρουμανίας. Είχαν μαζί τους και τις οικογένειές τους.

Μπαίνοντας στην πόλη συναντήσαμε και πολλούς άλλους Έλληνες. Πηγαίναμε να πιούμε γάλα, Έλληνας ο γαλατάς. Πηγαίναμε να κουρευτούμε, Έλληνας ο κουρέας.

Στο Γαλάτσι μείναμε μία εβδομάδα περιμένοντας τα πλοία να μας πάρουν. Ήρθαν δύο καράβια, μας φόρτωσαν, διασχίσαμε τον Δούναβη και κάναμε έξι ώρες να φτάσουμε στη Μαύρη Θάλασσα. Μπαίνοντας λοιπόν στη Μαύρη Θάλασσα ήταν σαν μισοσκόταδο. Έχει πάντα μια μαύρη ομίχλη.

Συνεχίζοντας το ταξίδι μας φτάσαμε στην Κωνσταντινούπολη όπου σταμάτησαν τα πλοία για ανεφοδιασμό μπροστά στην Προποντίδα.

Έστρεψα τα μάτια μου προς τα Ψωμαθιά που ήταν καταντίκρυ και αναπολούσα τα παιδικά μου χρόνια που τριγυρνούσα τα σοκάκια ως μπακαλοπαίδι.

Κοίταζα λοιπόν αυτά τα μέρη που έζησα τα παιδικά μου χρόνια και νοσταλγούσα να τα ξαναδώ, αλλά μέχρι σήμερα δεν το κατόρθωσα. Τώρα στα 81 μου χρόνια που ευκαιρώ να πάω ως τουρίστας δεν το καταφέρνω γιατί το κλίμα με την Τουρκία δεν είναι καλό. Θα πεθάνω με την καρδιά καμένη που λέει ο λόγος.

Στο επόμενο φύλλο η συνέχεια

Πομάκοι: Όνομα, καταγωγή και ιστορία

Συνέχεια από την 4η σελ.

«Δέσποτα Πλανίνα», που βρίσκεται μεταξύ της επαρχίας Φιλιππουπόλεως και της επαρχίας Σερρών γράφει: «…Οι κάτοικοι ούτοι, ους ονομάζουσι Βουλγάρους Πομάκους, ομιλούσιν σλαβιστί, αλλ' έχουσιν τύπον, ο οποίος δεν ομοιάζει ούτε προς τους Βουλγάρους, ούτε προς τους Σέρβους. Οι Πομάκοι εκλαμβάνονται ως Μουσουλμάνοι, επειδή έχουσι τζαμιά τινά, χωρίς να γιγνώσκωσι το Κοράνιον και χωρίς ν' ασκώσει τους νόμους, ως αυτό περιλαμβάνει».

➢ Ο Π. Παπαχριστοδούλου στο έργο «Οι Πομάκοι, υπόδουλος λαός των Βουλγάρων επί της Ροδόπης», γράφει: «Οι Τούρκοι τους θεωρούν Τούρκους, ενώ είναι απλώς Μωαμεθανοί εξισλαμισθέντες τον 17ον αιώνα. Τούτο το βεβαιώνει και η φυσιογνωμία τους η ελληνικότατη, σαν φυσιογνωμία Θρακοελλήνων ή Ροδοπαίων. Το βεβαιώνουν τα παλαιά ελληνικά ήθη κι έθιμά τους και η ανάμνηση που έχουν για την ελληνική καταγωγή τους, πράγμα που είναι και αιτία να συμπαθούν τους Έλληνας, ώστε να εκδηλώσουν στον Α' Μεγάλο (ενν. Παγκόσμιο) πόλεμο την προτίμησή τους προς την Ελλάδα αντί προς την Βουλγαρία».

➢ Ο Κ. Κουρτίδης («Ιστορία της Θράκης, τόμ. Α' σ. 312), γράφει: «Θεωρούμεν απογόνους των αρχαίων Θρακών τους Πομάκους, την ρωμαλέαν και πολεμικήν φυλήν, η οποία ως όλως ξεχωριστή φυλή κατοικεί εις την βορειοανατολικήν Ροδόπην, εξισλαμίσθησαν, πλην διετήρησον ως γλώσσαν σλαβικόν τι ιδίωμα αλλά και ιδιαίτερα φυλετικά γνωρίσματα. Πιθανόν φαίνεται, ότι οι Πομάκοι είναι απόγονοι των Βησσών Θρακών ή των Δίων, οίτινες κατοικούσαν από μακρών αιώνων την χώραν ταύτην».

➢ Ο Μ. Αποστολίδης, γράφει: «Θρακοέλληνες είναι και οι ελληνόφωνοι Πομάκοι οι καλούμενοι Γραβανίτηδες και Μαρήδες».

➢ Τέλος σε άρθρο του στην εφημερίδα «Έθνος» στις 17/11/1947, ο Α. Δασκαλάκης γράφει: «Η βουλγαρική περιφέρεια της Ροδόπης έχει πληθυσμό περίπου 650 χιλ. Εξ αυτών 300 χιλ. είναι Πομάκοι Μουσουλμάνοι… (Οι Βούλγαροι) τους Πομάκους τους χαρακτηρίζουν ως «εξισλαμισθέντες Βουλγάρους» και με τον χαρακτηρισμόν αυτόν δικαιολογούν όλα τα βάρβαρα, συνήθη εις την τακτική των, μέσα εκβουλγαρισμού… Οι Πομάκοι αποκηρύσσουν με αγανάκτησιν ότι είναι Βουλγαρικής καταγωγής. Προτάσσουν ιστορικά, γλωσσολογικά και ανθρωπολογικά επιχειρήματα προς απόδειξιν ότι είναι ιθαγενείς κάτοικοι της Θράκης».

➢ Οι Βούλγαροι ισχυρίζονται ότι οι Πομάκοι είναι ομοεθνείς τους. Όμως οι γεωγράφοι και οι βουλγαρικοί χάρτες τους αναφέρουν ως ξεχωριστή εθνότητα. Ο Σέρβος Vidjick, στον εθνογραφικό χάρτη του, σημειώνει τους Πομάκους ως ξεχωριστή εθνότητα. Ομοίως, ο επιτελικός γερμανικός χάρτης του 1940, σημειώνει ξεχωριστά την περιοχή όπου κατοικούν οι Πομάκοι.

Οι Οθωμανοί ονόμαζαν τους Πομάκους "Αχριάν". Μεταξύ Πομάκων και Τούρκων, υπήρχε ως το 1950 περίπου, έντονη αντιπαλότητα.

Λάθη της ελληνικής πολιτείας, συντέλεσαν στο να εμφανίζονται οι Τούρκοι ως "αδελφοί" και προστάτες των Πομάκων. Το ότι οι Πομάκοι, σχεδόν σίγουρα, είναι απόγονοι των αρχαίων Αγριάνων, προκύπτει και από το ότι «…μία από τις τρεις θρησκευτικές αιρέσεις στις οποίες κατανέμεται η φυλή των Πομάκων φέρει ειδικώς το όνομα "Αγριανοί" που τους χωρίζει από τους άλλους ομοεθνείς τους…».

(Δ.Κ. Βογαζλής, "Αρχείο Θρακικού Θησαυρού", τ.12)

➢ Το 1913, αν και ο ελληνικός στρατός απελευθέρωσε τη Θράκη, με τη Συνθήκη του Βουκουρεστίου, η Δυτική Θράκη παραχωρήθηκε στη Βουλγαρία. Οι Πομάκοι ζήτησαν την αυτονόμηση της περιοχής της Ροδόπης και τη μη ένταξή της στη Βουλγαρία, όμως δεν τα κατάφεραν.

➢ Το 1919 με τη Συνθήκη του Νεϊγί, καθορίστηκαν τα ελληνοβουλγαρικά σύνορα, όπως ισχύουν μέχρι σήμερα. Τότε έγινε δημοψήφισμα στον Εχίνο, για το αν οι Πομάκοι προτιμούν να ενταχθούν στην Ελλάδα ή τη Βουλγαρία. Το σύνολο σχεδόν των Πομάκων, ψήφισε την ένταξή τους στο ελληνικό κράτος. Και πάλι όμως το αίτημά τους δεν έγινε δεκτό.

➢ Μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, στο Συνέδριο της Ειρήνης του Παρισιού (1946), παρουσιάστηκαν εκπρόσωποι των Πομάκων, οι Χαμβδή Χουσεΐν, Φεχμή Μπέης και Χακή Σουλεϊμάν Μπέης, που ζήτησαν την "απόσπασή" τους από τη Βουλγαρία και την ένταξή τους στην Ελλάδα. Η άφιξή τους ήταν κάπως καθυστερημένη, και η Ελλάδα δεν μπόρεσε να τους υποστηρίξει όπως έπρεπε. Έτσι δεν πέτυχαν τον σκοπό τους.

➢ Το ίδιο έτος, επισκέφτηκαν τις Η.Π.Α. και την έδρα του Ο.Η.Ε., ζητώντας να ενταχθούν στην Ελλάδα και οι Πομάκοι της Βουλγαρίας. Ο αμερικανικός τύπος, έγραφε τότε: «Από την Ουάσινγκτον αναγγέλθηκε ότι αντιπρόσωποι μιας φυλής που ιστορείται από της προ του Μεγάλου Αλεξάνδρου εποχής, έφτασαν στην πρωτεύουσα για να επιδιώξουν την ελευθερία των Πομάκων, ενός λαού που κατοικεί στη Ροδόπη, ανάμεσα στην Ελλάδα και τη Βουλγαρία».

➢ Η Συνθήκη της Λωζάννης αναφέρει για τις μειονότητες στην Ελλάδα: «Τα αναγνωρισθέντα δια των διατάξεων του παρόντος Τμήματος δικαιώματα εις τας εν Τουρκία μη μουσουλμανικάς μειονότητας, αναγνωρίζονται επίσης υπό της Ελλάδος εις τας εν τω εδάφει αυτής ευρισκομένας μουσουλμανικάς μειονότητας» (άρθρο 45).

➢ Η Τουρκία από την πρώτη στιγμή της Συνθήκης της Λωζάννης, επιδίωκε να δημιουργήσει εθνική τουρκική μειονότητα στη Δυτική Θράκη. Από το 1924 ήδη, άρχισε τις επίσημες διαμαρτυρίες προς την ΚτΕ για εγκατάσταση Ελλήνων προσφύγων σε μουσουλμανικές ιδιοκτησίες στη Δυτική Θράκη. Ο Ε. Βενιζέλος, το 1930 δέχτηκε την ίδρυση τουρκικού προξενείου στην Κομοτηνή, χωρίς ουσιαστικά κανένα αντάλλαγμα. Ο σκοτεινός και ανθελληνικός ρόλος του προξενείου μέχρι τις μέρες μας, είναι πανθομολογούμενος...

➢ Το μεγαλύτερο ίσως λάθος της Ελλάδας στο θέμα της μουσουλμανικής μειονότητας, έγινε το 1953 από την κυβέρνηση Παπάγου. Μετά από διάβημα του Τούρκου πρεσβευτή στην Αθήνα, δόθηκε εντολή, να χρησιμοποιείται για τη μειονότητα ο όρος "τουρκική" αντί του "μουσουλμανική".

Γνωστοί Πομάκοι

Αλή Ζεΐρ Χαβούζ, Μακεδονομάχος.

Ρίτα Γουίλσον, ηθοποιός, κινηματογραφική παραγωγός, σύζυγος του Τομ Χανκς, καταγόμενη από το Ωραίο Ξάνθης.

Σουλτούκ Αλή Καραγιόζαμ, εντομολόγος - ομότιμος καθηγητής Πανεπιστημίου Στάρα Ζαγόρα (Βουλγαρία).

Αχμέτ Ιμάμ, διευθυντής της Πομάκικης εφημερίδας Ζαγάλισα.

Σεμπαεδήν Καραχότζα, συγγραφέας και δημοσιογράφος.

Ομέρ Χαμδή, πρόεδρος και ιδρυτής του Κέντρου Πομακικών Ερευνών.

Κενάν Μπαργκάν, ποδοσφαιριστής.

ΠΑΛΙ ΤΑ ΡΕΜΠΕΛΑ ΜΥΑΛΑ

Μήπως ...στραβά αρμενίζουμε;

Δέκα χρόνια τώρα και βρισκόμαστε πάλι στα ίδια. Για αυτό το θέμα γράψαμε και στο φύλλο 110 του 2012.

Το εκπαιδευτικό τμήμα του ΟΟΣΑ (Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης) διενεργεί από το 2000 **τον διαγωνισμό PISA** (Programme for International Student Assessment) κάθε τρία χρόνια για τις επιδόσεις των 15χρονων μαθητών (είναι αυτοί που τελειώνουν την υποχρεωτική εκπαίδευσή τους), στα **Μαθηματικά,** τις **Φυσικές Επιστήμες** και την **Κατανόηση Κειμένου.** Στον διαγωνισμό του 2021, που λόγω πανδημίας έγινε το 2022, έλαβαν μέρος 690.000 παιδιά από 81 χώρες/οικονομίες (38 χώρες του ΟΟΣΑ και 43 συνεργαζόμενες χώρες/οικονομίες).

Από την Ελλάδα έλαβαν μέρος 6.578 παιδιά από 242 σχολεία της χώρας (Γυμνάσια – Γενικά Λύκεια – ΕΠΑΛ).

Αρμόδιος εκπαιδευτικός οργανισμός για τον διαγωνισμό PISA στην Ελλάδα είναι το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής με εθνική συντονίστρια την **κ. Χρύσα Σοφιανοπούλου**, αναπληρώτρια καθηγήτρια του Τμήματος Πληροφορικής και Τηλεματικής του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου.

Το κύριο αντικείμενο της αξιολόγησης PISA 2022 ήταν τα **Μαθηματικά** (μαθηματικός συλλογισμός – συνδυαστική σκέψη – επίλυση προβλήματος).

Εκτός από τις ερωτήσεις που αφορούν το γνωστικό μέρος της έρευνας, οι μαθητές απάντησαν και σε ένα ερωτηματολόγιο, το οποίο συλλέγει πληροφορίες σχετικά με το κοινωνικό και δημογραφικό υπόβαθρο του καθενός, τις στάσεις και τις πεποιθήσεις τους για το σχολείο γενικότερα αλλά και την εξοικείωσή τους με τις νέες τεχνολογίες. Σε ξεχωριστό ερωτηματολόγιο απάντησαν και οι Διευθυντές των Σχολείων για θέματα διοίκησης και οργάνωσης του σχολείου, για το μαθησιακό περιβάλλον και τη συμμετοχή σε δραστηριότητες εκτός επισήμου σχολικού ωραρίου, καθώς και για τη διαχείριση της πανδημίας.

Τα αποτελέσματα αυτού του διαγωνισμού χρησιμοποιούνται για να κριθούν πολλά πράγματα: από την **αποτελεσματικότητα του εκπαιδευτικού συστήματος κάθε χώρας, τις γνώσεις και δεξιότητες των μαθητών, ως το επίπεδο της οικονομικής ανάπτυξης της κάθε χώρας.** Αλλά και τη χάραξη της αναγκαίας πολιτικής στην εκπαίδευση για να βελτιώνεται το οικονομικό και πολιτιστικό επίπεδο κάθε χώρας!

Οι διοργανωτές του διαγωνισμού χωρίζουν τη βαθμολογία σε έξι επίπεδα με το 5ο και 6ο να είναι τα ανώτερα και το 1ο και 2ο τα κατώτερα.

Παλιότερα, την πρωτιά κατείχαν σταθερά τα παιδιά από την Φινλανδία. Την έχασαν από τα παιδιά της Ανατολικής Ασίας.

Η μελέτη των αποτελεσμάτων δείχνει:

• Στην πρώτη δεκάδα βρίσκονται έξι ασιατικές χώρες με την **Σιγκαπούρη** πρώτη, το **Μακάο** (Κίνα) δεύτερη, την **Ταϊπέη** (πάλι Κίνα) τρίτη, το **Χονγκ Κονγκ** (Κίνα) τέταρτο, την **Ιαπωνία** πέμπτη και τη **Νότια Κορέα** έκτη. Ακολουθούν τρεις ευρωπαϊκές **Εσθονία, Ελβετία, Ολλανδία** και ο **Καναδάς**.

• Στην τελευταία δεκάδα βρίσκουμε την **Καμπότζη** (τελευταία), την **Παραγουάη** (προτελευταία), τη **Δομινικανή Δημοκρατία**, το **Ελ Σαλβαδόρ,** τη **Γουατεμάλα**, τις **Φιλιππίνες**, το **Κόσοβο**, τον **Παναμά**, την **Ιορδανία** και το **Ουζμπεκιστάν**.

• Τα παιδιά της Σιγκαπούρης είναι, κατά μέσο όρο, τρία με πέντε χρόνια «μπροστά», σε σύγκριση με τα παιδιά των άλλων 80 χωρών/οικονομιών που συμμετείχαν στον διαγωνισμό.

• Στα **δύο ανώτερα βαθμολογικά επίπεδα** βρίσκεται το 13,7% ΟΛΩΝ των μαθητών, ενώ από τα **Ελληνόπαιδα** μόνο το 3,9%.

• Στα **δύο χαμηλότερα βαθμολογικά επίπεδα** βρίσκεται το 16,4% των μαθητών των χωρών του ΟΟΣΑ, ενώ από τα **Ελληνόπαιδα** το 25,7%.

• **Τα αγόρια** πετυχαίνουν, κατά μέσο όρο, μεγαλύτερες επιδόσεις κατά 9 μονάδες στα Μαθηματικά, τα κορίτσια κατά 24 μονάδες στην Κατανόηση Κειμένου.

• **Τα παιδιά της Ελλάδας** μας **πορεύονται από το κακό στο χειρότερο.** Οι επιδόσεις τους είναι οι χειρότερες της τελευταίας 10ετίας και στα τρία μαθήματα. Δεν είναι παρηγορητικό που ο μέσος όρος ΟΛΩΝ των διαγωνιζόμενων μειώνεται κατά τα τελευταία δέκα χρόνια. Πολλοί αποδίδουν το φαινόμενο στην πανδημία. Άλλοι, βλέποντας ότι η πτώση άρχισε πριν την πανδημία, την αποδίδουν και σε άλλες αιτίες. Από τις απαντήσεις των παιδιών σε ειδικό ερωτηματολόγιο βγαίνει ότι ένα 30% των μαθητών διαθέτει αρκετό χρόνο σε ηλεκτρονικά παιχνίδια και άλλο 20% δέχεται ενδοσχολική βία αρκετές φορές τον μήνα.

• Το ιδιαίτερα ανησυχητικό χαρακτηριστικό για τις επιδόσεις των **Ελληνόπαιδων** είναι ότι βρίσκονται σταθερά κάτω από τον μέσο όρο των υπόλοιπων και το 2022 στην τελευταία θέση μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

• Ως μόνο παρηγορητικό στοιχείο θα μπορούσαμε να θεωρήσουμε ότι τα Ελληνόπαιδα των ιδιωτικών Σχολείων παρουσιάζουν επιδόσεις πάνω από το μέσο όρο του συνόλου. Αυτό όμως χειροτερεύει την εικόνα των δημόσιων Σχολείων όπου οι εκπαιδευτικοί κάθε ιδεολογικής κατηγορίας μονοιάζουν και αγωνίζονται να μην περάσει η αξιολόγηση σχολείων και εκπαιδευτικών. Η **ευγενής άμιλλα** είναι για τους άλλους!

• Ο συγκεκριμένος διαγωνισμός απαιτεί κριτική σκέψη, συνδυαστική λειτουργία και ταυτόχρονη προσφυγή σε πολλαπλά πεδία γνώσεων.

• Συγκριτικά με τον προηγούμενο διαγωνισμό, του 2018, τα Ελληνόπαιδα είχαν κατά μέσο όρο πτώση 13 μονάδων στα Μαθηματικά, 19 μονάδων στην Κατανόηση Κειμένου και 11 μονάδων στις Φυσικές Επιστήμες. Σε άλλες χώρες, ακόμη και σε αυτές που πρώτευσαν, η πτώση ήταν μεγαλύτερη.

• Υπάρχουν και μερικές **αρνητικές πρωτιές για τα Ελληνόπαιδα:** στη σχολική πειθαρχία, στη χρήση κινητών, στο χρόνο μελέτης (από τους μεγαλύτερους) και διατείνονται ότι οι καθηγητές τους δεν είναι υποστηρικτικοί.

• Είναι σημαντικό να γνωρίζουν τα βλαστάρια μας ότι **στη ζωή τους έχουν να αντιμετωπίσουν πολύ πιο έντονο πλανητικό ανταγωνισμό.** Ακόμα και νεοφυείς ελληνικές εταιρείες έχουν προσωπικό κατά 40% από ξένες χώρες.

Θα κάνουμε κάτι;

Το να φορτώνουμε το πρόβλημα στα παιδιά (δεν προσέχουν, δε διαβάζουν, δεν ενδιαφέρονται, χαζολογάνε με τα κινητά), απλά επιχειρούμε να καμουφλάρουμε το πρόβλημα και να αθωώσουμε τους άλλους τρεις παράγοντες της εξίσωσης: εκπαιδευτικούς, γονείς, πολιτικούς.

Για τους εκπαιδευτικούς έχουν ήδη εκφραστεί τα ίδια τα παιδιά.

• Δεν είναι αρκετά υποστηρικτικοί, δεν νοιάζονται και τα φορτώνουν με πολλή δουλειά για το σπίτι.

• Υπαινίσσονται και το ζήτημα της μεταδοτικότητας και της αφοσίωσης και δοτικότητας στο έργο τους και το ενδιαφέρον τους για την αποτελεσματικότητα της διδασκαλίας τους.

• Κατά τη φάση της τηλεκπαίδευσης την εποχή της πανδημίας τα περισσότερα παιδιά έλαβαν το σχετικό υλικό από το σχολείο και τις σχετικές οδηγίες, αλλά μόλις το 11% των Ελληνόπαιδων κατέγραψε ότι υπήρχε κάποιος από το σχολείο που τους τηλεφωνούσε καθημερινά για το πώς αισθάνονται.

• Οι διευθυντές των σχολείων προβάλλουν και το γεγονός ότι υπάρχουν κενά σε προσωπικό και δεν ενδιαφέρονται μαζί με τους εκπαιδευτικούς να βρουν τρόπους να αυξήσουν το ενδιαφέρον των παιδιών για τη μάθηση.

• Δείτε και το σχετικό σχόλιο στην τελευταία σελίδα της εφημερίδας μας.

Η Ευθύνη των Ελλήνων ΓΟΝΕΩΝ:

• Μεγαλώνουν παιδιά με τα χαμηλότερα επίπεδα αντοχής στο άγχος μεταξύ των χωρών του Οργανισμού, σύμφωνα με τις αναλύσεις του ΟΟΣΑ.

• Ψιλοβολεύονται με το μήνυμα της ήσσονος προσπάθειας. Ας μην καταπιέζονται τα βλαστάρια μας!

• Οι γονείς διευκολύνουν τα παιδιά τους. Κάνουν οι ίδιοι πολλά για αυτά. Καμιά φορά είναι ευκολότερο να ντύσει ο γονιός το παιδί. Αν, όμως ξεκλέψει χρόνο και του μάθει να ντύνεται μόνο του, αυτό είναι ένας τρόπος να το ενδυναμώσει. Οι υπερπροστατευτικοί γονείς δεν εκτιμούν τη διαδικασία της μάθησης. Η αυτονόμηση του παιδιού τού επιτρέπει να εξασκείται στον αυτοέλεγχο, στη λήψη αποφάσεων, την εξαγωγή νοημάτων, την ανάπτυξη της γνώσης, την αυτεπίγνωση, την αυτοεκτίμηση, την αυτοπεποίθηση κ.ά.

• Δεν αφιερώνουν αρκετό και εποικοδομητικό χρόνο στα παιδιά τους. Το κινητό – με όλες τις παρενέργειές του – κατάντησε η Baby sitter για τους υπεραπασχολημένους με τα προσωπικά τους γονείς. Δείτε παρακάτω το κείμενο «ΕΠΙΤΥΧΗΜΕΝΟΣ ΜΑΘΗΤΗΣ».

• Αντί να συζητούν μαζί τους θέματα που αφορούν το σχολείο, αποφεύγουν να συμμετέχουν και στέλνουν τα παιδιά τους στα διάφορα ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ή σχολεία για πιάνο, χορό, πολεμικές τέχνες και ακαδημίες ποδοσφαίρου, μπάσκετ, κολύμβησης. Όλοι μαζί (κοινωνία, σχολείο, πολιτεία) εστιάζουν στη συσσώρευση γνώσης και αγνοούν όλες εκείνες τις δεξιότητες που μελλοντικά θα κάνουν τον άνθρωπο να ξεχωρίζει από τις μηχανές.

• **Οι πολιτικοί μας μάς λένε** ότι τα σχολεία είναι οι κοινωνίες, οι δημοκρατίες, οι οικονομίες του μέλλοντος και… αυτή η παγκόσμια εικόνα θα έπρεπε να τους ανησυχεί.

• Τους δικούς μας πολιτικούς δεν θα πρέπει να τους εφησυχάζει το ότι οι οικονομικοκοινωνικές ανισότητες μεταξύ προνομιούχων και μη προνομιούχων στην Ελλάδα είναι μικρότερες σε σχέση με τις άλλες χώρες, ενώ αλλού το 8% των παιδιών σημείωσαν ανασφάλεια στη διατροφή τους και οι επιδόσεις τους υστερούσαν σε σύγκριση με τις ευημερούσες χώρες/οικονομίες. Ωστόσο, **η ελληνική ισότητα επιτυγχάνεται προς τα κάτω, όχι προς τα επάνω**: δεν βελτιώνονται οι επιδόσεις όσων προέρχονται από χαμηλά στρώματα, απλώς χειροτερεύουν οι επιδόσεις των προνομιούχων.

• Οι ειδικοί του ΟΟΣΑ προτείνουν στους πολιτικούς τα παρακάτω μέτρα:

- Να φροντίσουν να υπάρχουν για τους μαθητές **ανοιχτά σχολεία για περισσότερο χρόνο** και υπό την καθοδήγηση των υπεύθυνων εκπαιδευτικών και την επιρροή των συμμαθητών (μελέτη, προγράμματα εκτός τυπικού σχολικού προγράμματος).

- Να προετοιμάζουν παιδιά **για αυτόνομη δράση και αυτοκαθορισμό.**

- Να οικοδομήσουν **γερά θεμέλια μάθησης, κινητοποίησης για μάθηση,** και **ευζωία** των παιδιών.

- Να **περιορίσουν την απόσπαση της προσοχής τους** μέσα στην τάξη από ψηφιακές συσκευές.

- **Να ενδυναμωθεί η σχέση ΣΧΟΛΕΙΟΥ - ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ** ώστε να ενισχυθεί η συμμετοχή των παιδιών στη μάθηση.

- **Να καθυστερήσουν την ηλικία απόφασης για εξειδίκευση.** Προτεραιότητα έχει η Γενική Εκπαίδευση. Στην Ελλάδα το Λύκειο κατάντησε χώρος εξειδίκευσης και προετοιμασίας για τις πανελλαδικές εξετάσεις αντί για σχολείο Γενικής Παιδείας. Αλλού η εξειδίκευση έρχεται μετά το πρώτο πανεπιστημιακό πτυχίο.

- **Να προσφέρουν ενισχυτική στήριξη** σε παιδιά που υστερούν αντί να τα εξωθούν στην επανάληψη τάξης.

- **Να διασφαλίσουν επαρκές και υψηλής ποιότητας εκπαιδευτικό προσωπικό, πρόγραμμα και εκπαιδευτικό υλικό.**

Ηλίας Νέλλας

ΕΠΙΤΥΧΗΜΕΝΟΣ ΜΑΘΗΤΗΣ – ΜΑΘΗΤΡΙΑ:

Τι σας έκανε τόσο επιτυχημένο μαθητή;

Είναι η ερώτηση που απευθύνθηκε από εκπροσώπους πολύ ανταγωνιστικών Πανεπιστημίων των ΗΠΑ (καταθέτουν αιτήσεις πάνω από 40.000 υποψήφιοι για να πάρουν 2.000 έως 2.500 πρωτοετείς φοιτητές) σε υποψήφιους/ες με πολύ καλές επιδόσεις και οι οποίοι αποφοιτούσαν από το Λύκειο.

Από την επεξεργασία των απαντήσεών τους προέκυψε το κείμενο που ακολουθεί.

Ένα ανέλπιστα μεγάλο ποσοστό μαθητών απαντούσε: **οι Γονείς μου** (ή και μεγαλύτερα αδέλφια - θείες - θείοι - παππούδες - γιαγιάδες ή άλλοι οικείοι) …**οι οποίοι**:

• **Μου συμπαραστάθηκαν σε κρίσιμες στιγμές**, (διαβεβαίωναν, έδειχναν εμπιστοσύνη ότι **θα τα καταφέρω**),

• Με υποστήριξαν να αποκτήσω **σωστές συνήθειες δουλειάς (να συγκεντρώνομαι σε αυτό που έκανα - να προσέχω - να αφοσιώνομαι - να παραμένω προσηλωμένος/η σε ό,τι κάνω, αλλά και στους στόχους μου - να εργάζομαι μεθοδικά - να μην εγκαταλείπω εύκολα μια προσπάθεια - να θέλω να βελτιώνω τις δεξιότητές μου - να δίνω τον καλύτερο εαυτό μου σε αυτό που κάνω - να προσπαθώ να ξεπερνώ κάθε φορά τον εαυτό μου - να επιμένω στις αντιξοότητες - να επιδιώκω να έχω αποτελέσματα - να απολαμβάνω την όλη δραστηριότητα),**

• Τήρησαν τις **λεπτές ισορροπίες ανάμεσα στον ετεροκαθορισμό-αυτοκαθορισμό, την ετερονομία-αυτονομία,** και με έσπρωχναν σταθερά προς την απόκτηση αυτονομίας και αυτοκαθορισμού, στο να ενεργώ με εσωτερικά και όχι εξωτερικά κίνητρα,

• Μου **έβαζαν όρια** και έτσι **έμαθα να οριοθετώ τον εαυτό μου και τους γύρω μου***,

• Διαμόρφωσαν ένα οικογενειακό **κλίμα σεβασμού στη μάθηση, την προσπάθεια, την αποτελεσματικότητα. Αυτό με γέμιζε, μου χάριζε περηφάνεια και αυτοσεβασμό,**

• Με βοήθησαν **να είμαι αποτελεσματικός/ή** σε ό,τι κάνω και με ό,τι καταπιάνομαι,

• Με έμαθαν **να μεταθέτω την ικανοποίηση μιας ανάγκης ή μιας επιθυμίας* και να μη μετατρέπω τις επιθυμίες μου σε ανάγκες,**

• Με έμαθαν να διαφοροποιώ πρόσωπα από καταστάσεις και να αναλαμβάνω τις προσωπικές μου ευθύνες χωρίς να επικαλούμαι τις καταστάσεις ως μηχανισμό άμυνας,

• Με στήριξαν στο να είμαι σε αρμονία με τις ατέλειές μου και να αποδέχομαι την πραγματικότητα ότι δεν είναι κακό να κάνω λάθη, αρκεί να μαθαίνω από αυτά και να μην τα επαναλαμβάνω,

• Με ενθάρρυναν να παίρνω πρωτοβουλίες, να είμαι υπεύθυνος/η (χωρίς ενοχές, δικαιολογίες ή ανάγκη επιβραβεύσεων).

• Με στήριξαν να εξοπλιστώ με **κοινωνικές δεξιότητες**: να διαχειρίζομαι σωστά τις αλλαγές, τις διαφωνίες, τις συγκρούσεις, να συνεργάζομαι για κοινούς στόχους, να καλλιεργώ δεσμούς, να στηρίζω, να εμπνέω, να καθοδηγώ άτομα και ομάδες,

• Με έμαθαν ότι **την ευτυχία και την ευζωία δεν τη φέρνουν όσα έχω**, αλλά αυτά που καταφέρνω, που κατακτώ και μου τόνισαν την αξία του **να είμαι** και όχι του **να έχω***, να επιδιώκω τη γνώση, τη μόρφωση και την παιδεία ως διαρκή κατάκτηση,

• Να αποδέχομαι τον εαυτό μου, τους άλλους και τα πράγματα γύρω μου για αυτό που είμαι/είναι. Να προετοιμάζομαι για τη ζωή ως αγώνα και όχι ως καριέρα.

• Όλα τα παραπάνω μαθαίνονται «από την κούνια». **Ο ρόλος του γονιού δεν είναι να «σπέρνει παιδιά», αλλά να διαμορφώνει ανθρώπους**. Τα δύσκολα χρόνια είναι εκείνα που το παιδί δεν έχει πάει ακόμη στο σχολείο. Τότε «μπαίνει το νερό στο αυλάκι».

• Συμβολή στα παραπάνω και **ορισμένων φωτισμένων δασκάλων τους ανέφερε σημαντικό ποσοστό ερωτηθέντων.**

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Όπου υπάρχει αστερίσκος*, υπάρχει και ξεχωριστό, αναλυτικό κείμενο. Μερικά έχουν ήδη δημοσιευθεί στην εφημερίδα μας.

Ηλίας Νέλλας

Ειδήσεις ... Σχόλια & Ειδήσεις ... Σχόλια

Εκλογές Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Το έτος που λήγει μας πρόσφερε αρκετές ευκαιρίες για άσκηση των εκλογικών δικαιωμάτων μας.

Δεν πρόλαβε να καταλαγιάσει ο απόηχος των βουλευτικών εκλογών και καλοκαιριάτικα βρεθήκαμε να προβληματιζόμαστε για τις εκλογές της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Ευτυχώς στην Περιφέρεια και τον Δήμο δεν χρειάστηκε να στηθούν διπλές κάλπες. Αναδείξαμε αυτούς που επιθυμούμε να χειριστούν τα κοινά του τόπου μας την πρώτη Κυριακή, 8 Οκτωβρίου 2023.

Ο Δήμαρχος κ. Γεώργιος Χαντζής κατά την προεκλογική παρουσία του στο χωριό μας και μετεκλογικά για τα κεράσματα της επανεκλογής του.

Με την απόφασή τους οι ψηφοφόροι έδειξαν να είναι ευχαριστημένοι με τους προηγούμενους τοπικούς άρχοντες και τους επανεξέλεξαν. Τα αποτελέσματα έχουν ως εξής:

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ Ψήφισαν: 146.891
ΕΛΑΒΑΝ: Φ. Σπανός 48,35% και εξέλεξε 27 Συμβούλους
Α. Γκλέτσος 24,88% και εξέλεξε 9 Συμβούλους
Κ. Μαρκόπουλος 10,98% και εξέλεξε 4 Συμβούλους
Κ. Μπασδέκης 8,94% και εξέλεξε 3 Συμβούλους και
Λ. Αποστολίδης 6,34% και εξέλεξε 2 Συμβούλους.
Περιφερειάρχης: ο κ. **Φάνης Σπανός**, Αναπληρωτής του ο κ. **Δημήτρης Βουρδιάνος** και
Αντιπεριφερειάρχης για τη Φθιώτιδα ο κ. **Ηλίας Σανίδας**.
ΧΩΡΙΟ Εκλέχτηκαν: **Γιώργος Ζιαγγουβάς**, ΠΡΟΕΔΡΟΣ **Μαρία Ρίζου** και **Αικατερίνη Καρπούζη**, μέλη
ΔΗΜΟΣ: Εγγεγραμμένοι 16.788 --- Ψήφισαν 10.922 --- Έγκυρα 10.721
ΕΛΑΒΑΝ: Γ. Χαντζής 60,29% --- Κ. Καραγιάννης 36,71% --- Π. Ράμμος 2,99%
ΕΚΛΕΧΤΗΚΑΝ: **Γεώργιος Χαντζής** ΔΗΜΑΡΧΟΣ και ...κατά Δημοτική Ενότητα:

Από τον συνδυασμό του κ. **Χαντζή** οι **ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΣΠΕΡΧΕΙΑΔΑΣ:** Παπασάρας Ανδρέας, Μακρής Δημήτριος, Αρβανίτη Βασιλική-Ελένη (Βαλιάνα), Μανίτας Γεώργιος, Παπανάγνος Νικόλαος, Σπανός Νικόλαος, Ντελέζος Αθανάσιος, Κραβαρίτης Νικόλαος, Αλεξίου Δημήτριος. **ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΜΑΚΡΑΚΩΜΗΣ:** Κοντογεώργος Παναγιώτης, Αρβανίτη Βασιλική (Βίκυ), Κουτσολέλος Γεώργιος, Παπαευθυμίου Οδυσσέας, Στεφανής Γεώργιος. **ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ:** Τσώνος Ανδρέας και **ΤΥΜΦΡΗΣΤΟΥ** Υφαντής Αλέξανδρος.

Από τον συνδυασμό του **Κ. Καραγιάννη** οι **ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΣΠΕΡΧΕΙΑΔΑΣ:** Τζιβελέκα Ιφιγένεια, Κολοβός Νικόλαος και Λιάγκας Δημήτριος. **ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΜΑΚΡΑΚΩΜΗΣ:** Καραγιάννης Κωνσταντίνος, Καραπετσάκου-Τσαμαλή Αικατερίνη, Διαμαντής Νικόλαος, Λιάσκας Δημήτριος **ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ:** Πλιάκος Ιωάννης και Καλύβας Λάμπρος.

Με απόφαση του Δημάρχου κ. **Χαντζή** ορίστηκαν για ορισμένη θητεία οι εξής Σύμβουλοι.
Παπαευθυμίου Οδυσσέας ως Αναπληρωτής Δημάρχου (όταν απουσιάζει).
Κοντογεώργος Παναγιώτης ως Αντιδήμαρχος.
Αρμοδιότητες: τα Τεχνικά Έργα και τον Πολεοδομικό Σχεδιασμό.
Αρβανίτη Βασιλική (Βίκυ) ως Αντιδήμαρχος για τα Διοικητικά θέματα, τον Προγραμματισμό, την Πληροφορική.
Τσώνος Ανδρέας, Αντιδήμαρχος για την Κοινωνική Προστασία.
Παπασάρας Ανδρέας, Αντιδήμαρχος για Καθαριότητα, Προστασία Περιβάλλοντος, Ποιότητα Ζωής.
Αρβανίτη Βασιλική-Ελένη, Αντιδήμ. για Ανάπτυξη, Προγραμματισμό, Επιχειρηματικότητα, Τουρισμό, Πολιτισμό.
Μανίτας Γεώργιος, Αντιδήμαρχος για Πολιτική Προστασία της Δημοτικής Ενότητας Σπερχειάδας.
Παπαευθυμίου Οδυσ. Αντιδήμαρχος, για Πολιτική Προστασία Δημοτ. Ενοτ. Μακρακώμης, Αγ. Γεωργίου, Τυμφρηστού.
Κραβαρίτης Νικόλαος, Εντεταλμένος Σύμβουλος για θέματα Παιδείας.
Μακρής Δημήτριος, Εντεταλμένος Σύμβουλος για θέματα Αθλητισμού.
Αλεξίου Δημήτριος, Εντεταλμένος Σύμβουλος για Δημοτική Ενότητα Σπερχειάδας.
Κουτσολέλος Γεώργιος, Εντεταλμένος Σύμβουλος για Δημοτική Ενότητα Μακρακώμης.
Υφαντής Αλέξανδρος, Εντεταλμένος Σύμβουλος για Δημοτική Ενότητα Αγίου Γεωργίου και Τυμφρηστού.

ΣΤΟΝ ΑΠΟΗΧΟ ΤΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ PISA ΤΟΥ ΟΟΣΑ

Ή στραβός είν' ο γιαλός, ή στραβά αρμενίζουμε!!!

Ο **γιαλός** (διεθνές κοινωνικο-οικονομικό περιβάλλον) είναι αυτός που είναι, με τα στραβά κι ανάποδά του και με τα καλά του. **Η παγκοσμιοποίηση οικονομίας και κοινωνίας και ο πολύ έντονος πλανητικός ανταγωνισμός στην εύρεση εργασίας είναι μια ζοφερή πραγματικότητα.** Μια ατομική ή εθνική προσπάθεια δεν τον αλλάζει. Τα άτομα και τα έθνη οφείλουν να αρμενίζουν σύμφωνα με τις συνθήκες... του γιαλού!

Υπάρχει, στη σελίδα 7 της εφημερίδας μας, εκτεταμένη αναφορά στα αποτελέσματα που αφορούν στις διαχρονικές **επιδόσεις των Ελληνόπαιδων στον διεθνή διαγωνισμό PISA** – είναι από τις χειρότερες – και στις συνέπειές του, και αναδεικνύεται το κλίμα που επικρατεί στα σχολεία μας, στις οικογένειές μας, στα παιδιά μας, στην κοινωνία μας.

Μερικά απλά παραδείγματα, πιστεύω ότι αρκούν για να μας προβληματίσουν.

Α. Η εφημερίδα «ΤΟ ΒΗΜΑ» συνηθίζει να βάζει ως ένθετο μια μαθητική Εφημερίδα από διάφορα Γυμνάσια ή Λύκεια της Ελλάδας με τον τίτλο «ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΗΣ .....» και ακολουθεί το όνομα της περιοχής ή της πόλης της Ελλάδας. Για το «ΒΗΜΑ της Εύβοιας» (Φεβρουάριος 2023) εργάστηκε το 1ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ Χαλκίδας. Η συντακτική ομάδα αποφάσισε να διενεργήσει μια **έρευνα για το Σχολικό Άγχος** με τον τίτλο **«Χτυποκάρδια στα θρανία»**. Τα αποτελέσματα καταγράφουν έναν θρήνο για ΟΛΑ τα αρνητικά της σχολικής ζωής: ***«το ίδιο το σχολικό περιβάλλον μας προκαλεί άγχος», «τα διαγωνίσματα μας κάνουν να τρέμουμε», «ο φόρτος εργασίας είναι μεγάλος και δεν έχουμε χρόνο να ασχοληθούμε με κάτι που μας ευχαριστεί», «το άγχος μας φέρνει κρίσεις πανικού και δεν μπορούμε να συγκεντρωθούμε».*** Η ίδια συντακτική επιτροπή είχε τη σοφή ιδέα **να ρωτήσει και τα προσφυγόπουλα** (εγκαταλείπουν τις πατρίδες τους για να σώσουν τη ζωή τους και να βρουν καλύτερη μοίρα) από τον γειτονικό καταυλισμό της Ριτσώνας για το πώς νιώθουν στο σχολείο τους. Ο **Αλί Ιμπραχίμ** γράφει **«Το σχολείο είναι το δεύτερο σπίτι μας, στο οποίο περνάμε τις πιο όμορφες, χαρούμενες και αθώες μέρες της ζωής μας. Εκεί γνωρίζουμε φίλους, εξασκούμε τα χόμπι μας, γελάμε και διασκεδάζουμε με μια αθωότητα. Στο σχολείο περνάμε από την απλή γνώση στην αφθονία των γνώσεων και είναι ο σταθμός από τον οποίο ξεκινάμε για τους υπόλοιπους σταθμούς της ζωής μας. Είναι ο πρώτος σπόρος από τον οποίο ξεπηδούν δυνατές ρίζες, γερά στερεωμένες για τις επιστήμες και για να πραγματοποιήσουμε τα όνειρα που έχουμε και να βγάλουμε από μέσα μας τα στοιχεία της άγνοιας και της αφέλειας»**.

Ο Αλί τα είπε ΟΛΑ: για την αξία του σχολείου, για την αξία της μάθησης και της γνώσης, για τους σκοπούς και τους στόχους της εκπαίδευσης. Είμαι βέβαιος πως κάποιοι από τους συμμαθητές του κάποια μέρα θα δουλεύουν για τον Αλί ή για κάποιον άλλο, σαν τον... Αλί!

Αυτό μου θυμίζει μια κουβέντα του γιού μου, του Δημήτρη, κάπου δέκα χρόνια πριν την οικονομική κρίση: «Η γενιά σας ήταν τυχερή. Εσείς είχατε να ελπίζετε σε μια καλύτερη ζωή και αγωνιζόσαστε. Εμείς, η γενιά μου, δεν έχουμε να ελπίζουμε σε τίποτα. Τα είχαμε όλα...».

Β. Στα δικά μου μαθητικά χρόνια δεν τολμούσαμε, μέρες σχολείου, να βγούμε στην πλατεία για παιχνίδι. Κάποιος γέροντας από το καφενείο θα μας κατσάδιαζε: «Τι δουλειά έχεις εδώ; Οι γονέοι σου δουλεύουν στο χωράφι. Τσακίσου και πήγαινε στο σπίτι να διαβάσεις». Στο Γυμνάσιο δίπλα στο σπίτι που νοικιάζαμε υπήρχε μια αλάνα. Την καθαρίσαμε από τις πέτρες και παίζαμε μετά το σχολείο. Όχι όμως ξένοιαστα. Κάπου κάπου εμφανιζόταν κάποιος Σπερχειαδίτης και σχολίαζε: «Άντε, άντε... Ο γέρος στο χωράφι και εσείς εδώ το διασκεδάζετε». Μας κοβόταν τα πόδια. Δεν το θεωρούσαμε παρέμβαση στη ζωή μας και δεν αντιδρούσαμε. **Αποδεχόμαστε την έγνοια της κοινωνίας**. Σήμερα νοιάζεται η Κοινωνία για τη νέα γενιά; Για σκεφτείτε ένα σημερινό παιδί να πηγαίνει στο περίπτερο της γειτονιάς του με ένα 10ευρο και να ζητάει από τον περιπτερά σοκοφρέτες για όλο το ποσό. Ο περιπτεράς θα του τις δώσει. Ο περιπτεράς της εποχής μας και αργότερα θα αντιδρούσε λέγοντας: «Όχι όλα τα χρήματα, φίλε. Μία σου φτάνει. Πάρε και τα ρέστα σου, και όταν δω τη μάνα σου θα τη ρωτήσω αν της τα πήγες». Παλιότερα η κοινωνία νοιαζόταν. Θεωρούσε δική της υποχρέωση και τη διαπαιδαγώγηση του διπλανού παιδιού. Σήμερα έχουμε γονείς και δικαιωματιστές που ξεσηκώνονται με την παραμικρή υποψία παρέμβασης στην ιδιωτική ζωή του άλλου.

Γ. Δείτε και το παρακάτω κείμενο γραμμένο από τη σοφία των αρχαίων προγόνων μας που καμαρώνουμε για την κληρονομιά τους.

ΟΙ ΡΙΖΕΣ ΤΗΣ ΠΡΟΟΔΟΥ

Σύμφωνα με τον **Επίκουρο** (αρχαίος φιλόσοφος Σάμος 341 π.Χ. – Αθήνα 270 π.Χ.): η ανθρώπινη κατάσταση ταξινομείται σε δύο κατηγορίες:

Α΄ Σε εκείνα που «είναι στο χέρι μας» και μπορούμε να τα εξουσιάζουμε (επιθυμίες, οράματα...)

Β΄ Σε εκείνα που δεν είναι στο χέρι μας και δεν τα εξουσιάζουμε (υγεία, δόξα...).

Η ΠΡΟΟΔΟΣ: είναι εσωτερική επιλογή, συνήθεια, έξις και είναι στο χέρι μας (απεικονίζεται σε δείκτες, στατιστικές) και υφίσταται ως σπόρος πάντα έτοιμος να αποδώσει καρπούς.

ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΟΔΟ: για να μπορεί να ευδοκιμήσει, να αποδώσει καρπούς, απαιτούνται τρεις συνθήκες:

1. Πλήρης και καθολική εφαρμογή των Νόμων. Αυτό εγγυάται πρακτικά και συμβολικά τον σεβασμό της ίδιας της ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ (σεβασμός των αποφάσεων οι οποίες λαμβάνονται με δημοκρατικά μέσα και διαδικασίες για να οργανώσουμε τη ζωή μας, την οικονομία μας, τους θεσμούς, το παρόν και το μέλλον μας). Συμβολίζεται έτσι η ιδέα της ισότητας όλων ενώπιον του Νόμου, αλλά και η ιδέα ότι το κράτος εγγυάται την ειρηνική συμβίωση, τη δικαιοσύνη, την ασφάλεια και την ευημερία. Η μη αποτελεσματική και έγκαιρη επιβολή κυρώσεων σε περίπτωση παράβασής τους εκπέμπει λαθεμένα μηνύματα: καχυποψία, ασυνέπεια, χαλαρότητα, αποδιοργανωμένη κοινωνία.

2. Θεσμική επιλογή των προσώπων που στελεχώνουν τους ΘΕΣΜΟΥΣ (αρμόδιους για την απονομή της δικαιοσύνης, της ασφάλειας, της άμυνας, της εποπτείας της αγοράς και άλλων). **Η ποιότητα των θεσμών** και, κατά συνέπεια, **η ποιότητα της πολιτείας εξαρτάται από την ποιότητα των προσώπων που στελεχώνουν τους θεσμούς της πολιτείας.** Θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όχι μόνο τα τυπικά προσόντα, αλλά και στοιχεία προσωπικότητας (πάθος, ενέργεια και κύρος για να εγγυηθεί την επιτυχία του θεσμού) καθώς και εχέγγυα ηθικού κύρους, παραδεδεγμένων αξιών και ευθυκρισίας.

3. Πολίτες και πολιτικοί θα πρέπει να είναι σε θέση να γνωρίζουν και να κατανοούν τις αξίες οι οποίες έχουν αποτυπωθεί στο σύνταγμα και τους νόμους της χώρας και κρίσιμους όρους όπως: **πολιτική και κοινωνική ευθύνη, κράτος δικαίου, λαϊκή κυριαρχία, κοινοβουλευτισμός, δημοκρατική νομιμοποίηση, αντιπροσωπευτική δημοκρατία, διάκριση εξουσιών, ανεξάρτητες αρχές, ακαδημαϊκή ελευθερία, ελευθερία του λόγου, διάλογος.** Δηλαδή **συγκεκριμένη γλώσσα και κατανόηση του νοήματος και της ιστορικής καταγωγής κρίσιμων εννοιών της πολιτικής λειτουργίας.** Δεν μπορούμε να συμμετέχουμε σε δημοκρατικές διαδικασίες με ιδιωτικά λεξικά δηλαδή με ατομική ερμηνεία του νοήματος όλων των παραπάνω όρων.

Ηλίας Νέλλας